

วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ

เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ด้านการเงินการคลัง

ตามกฎระเบียบของทางราชการ

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีภารกิจหลักในการสนับสนุนการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติในด้านการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบเรื่องสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และทำหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยเป็นส่วนราชการซึ่งอยู่ในสังกัดของรัฐสภา มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภา ปฏิบัติงานรองรับภารกิจของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสมาชิกรัฐสภาชุดต่าง ๆ ของประเทศ

คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา (ก.ร.) เป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะ ให้คำปรึกษา กำหนดหลักเกณฑ์ ออกกฎ ระเบียบ กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ ก.ร. จะต้องดำเนินการให้การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาสนองต่อภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

โดยสำนักงานเลขาธิการ ก.ร. เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่ดูแลงานด้านการบริหารงานบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งกลุ่มงานพัฒนา กฎ ระเบียบ มีภารกิจในความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านระเบียบและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาและการบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ กฎ ระเบียบ หรือแนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างวินัย การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของข้าราชการฝ่ายรัฐสภา การดำเนินการทางวินัย มาตรฐานการลงโทษ รวมถึงการอุทธรณ์และร้องทุกข์

ต่อมาในคราวประชุม ก.ร. ครั้งที่ ๙/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ขับเคลื่อนและผลักดันให้ทรัพยากรบุคคลเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการด้านวินัยและการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ

ดังนั้น เพื่อการพัฒนาบุคลากรของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง สำนักงานเลขาธิการ ก.ร. โดยกลุ่มงานพัฒนา กฎ ระเบียบ จึงได้จัดทำคำอธิบายวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ตลอดจนการรณรงค์ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการทางวินัยและการป้องกันการกระทำผิดวินัยของบุคลากรของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ฯ ที่กำหนดไว้

โดยเอกสารฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา คือ บทที่ ๑ วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญและการ
ดำเนินการทางวินัย เป็นการอธิบายความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวินัย องค์ประกอบของวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ
ตามกฎหมาย ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ และขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยใน
รูปแบบแผนภาพเพื่อให้เข้าใจในภาพรวมของขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญตามกฎหมาย
ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ บทที่ ๒ กฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลัง
และกรณีตัวอย่างการกระทำผิดของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อชี้ให้เห็นถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับการเงินการคลัง
ที่เกิดขึ้นของแต่ละหน่วยงาน บทที่ ๓ สาเหตุและสภาพปัญหาการกระทำผิดวินัย และบทที่ ๔
แนวทางการป้องกันและข้อเสนอแนะ

สำนักงานเลขาธิการ ก.ร. หวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังตามกฎหมายระเบียบของทางราชการต่อไป

สำนักงานเลขาธิการ ก.ร.
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญและการดำเนินการทางวินัย	๑
บทที่ ๒ กฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลังและ กรณีตัวอย่างการกระทำผิดของหน่วยงานต่าง ๆ	๓๑
บทที่ ๓ สาเหตุและสภาพปัญหาการกระทำผิดวินัย	๔๖
บทที่ ๔ แนวทางการป้องกันและข้อเสนอแนะ	๔๗
บรรณานุกรม	

บทที่ ๑

วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ

และการดำเนินการทางวินัย

ความหมายของวินัย

ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายของคำว่า “วินัย” หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ, ข้อปฏิบัติ, เช่น วินัยทหาร ทหารต้องยึดมั่นในวินัย; ลีลาบทรของพระสงฆ์^๑

ความหมายในแง่นิติธรรม วินัย คือ กฎ ข้อบังคับ แบบแผน ความประพฤติหรือ ข้อปฏิบัติ

ความหมายในแง่พฤติกรรม วินัย คือ ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ เช่น การควบคุมตนเอง การปฏิบัติตามการนำ การอยู่ในระเบียบแบบแผน การมีระเบียบ

วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ หมายถึง ข้อบังคับที่กำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามของข้าราชการรัฐสภาสามัญเพื่อควบคุมความประพฤติให้เป็นไปตามระเบียบ แบบแผน หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน ผู้นั้นต้องได้รับโทษ ซึ่งข้อบังคับที่กำหนดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญ คือ กฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นกฎที่ออกตามความในมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

ความสำคัญของวินัย

ในฐานะที่ข้าราชการเป็นตัวแทนของรัฐในการบริหารราชการและบริการต่อสมาชิกรัฐสภาและประชาชน ข้าราชการรัฐสภาสามัญจึงต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจ รวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประชาชน เมื่อข้าราชการเป็นผู้มีวินัยดี ประชาชนก็จะมีความเชื่อถือศรัทธา ส่งผลให้ประชาชนศรัทธาในหน่วยงานโดยส่วนรวม

จุดมุ่งหมายของวินัย

- (๑) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของราชการ
- (๒) ความเจริญของประเทศ
- (๓) ความมั่นคงของชาติ
- (๔) ความผาสุกของประชาชน

ผู้รักษาวินัย

ข้าราชการรัฐสภาสามัญทุกคน, ผู้บังคับบัญชา โดยบทบาทของผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๖๒ บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, กรุงเทพฯ : ๒๕๕๖, น. ๑๑๒๑.

เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ร. กำหนด ซึ่ง ก.ร. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว รายละเอียดปรากฏตามหนังสือคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ที่ ๘๔/๒๕๕๖ (ว ๒๘) ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

การรักษาวินัยข้าราชการ

- (๑) ส่งเสริมหรือเสริมสร้างให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยโดยสร้างคุณธรรม, จริยธรรม, อุทิศตน, เกียรติศักดิ์, ความรับผิดชอบ, ขวัญและกำลังใจ
- (๒) ป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำผิดวินัย
  - ขจัดความไม่รู้ ขจัดอิทธิพลที่บังคับชักนำให้ทำผิด
  - ขจัดโอกาสและแนวทาง
- (๓) ปรามปรามลงโทษเมื่อกระทำผิดโดยยึดหลัก ความยุติธรรม ความเป็นกลาง และความรวดเร็ว

โทษทางวินัย

โทษทางวินัยที่ข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะได้รับนั้นมี ๕ สถาน^๒ โดยแบ่งสถานโทษตามระดับความร้ายแรง ดังนี้

(๑) ความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง^๓

(๑.๑) ภาคทัณฑ์ ให้ลงโทษได้เฉพาะกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้^๔

(๑.๒) ตัดเงินเดือน ลงโทษตัดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษเป็นเวลาหนึ่งเดือน สองเดือน หรือสามเดือน^๕

(๑.๓) ลดเงินเดือน ลงโทษลดเงินเดือนได้ครั้งหนึ่งในอัตราร้อยละ ๒ หรือร้อยละ ๔ ของเงินเดือนที่ผู้นั้นได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ^๖

ทั้งนี้ การสั่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ถ้าจำนวนเงินที่จะต้องตัดหรือลดมีเศษไม่ถึงสิบบาทให้ปัดทิ้ง^๗

(๒) ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๗๒ บัญญัติว่า ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลงโทษต่ำกว่าปลดออก

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๖๓

^๓ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

“มาตรา ๗๒ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ สั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือนตามควรแก่กรณีให้เหมาะสมกับความผิด ...”

^๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๗๑ วรรคสองและวรรคสาม

^๕ กฎ ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๖๓ (๒)

^๖ กฎ ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๖๓ (๓)

^๗ กฎ ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๖๓ วรรคสอง

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิด คือ ปลดออกและไล่ออกเท่านั้น

(๒.๑) ปลดออก ผู้ถูกลงโทษปลดออก มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ^๘

(๒.๒) ไล่ออก เป็นการลงโทษให้พ้นจากราชการ โดยไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ นอกจากนี้ การถูกลงโทษทางวินัยยังมีผลต่อสิทธิในการได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ด้วย กล่าวคือ กรณีถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษในเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนพิเศษเป็นเวลาหนึ่งเดือน กรณีถูกสั่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษ เป็นเวลา ๓ เดือน และในกรณีถูกสั่งพักราชการ ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนหรืออยู่ระหว่างอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับระยะเวลาดังกล่าว^๙

ข้อคำนึงเกี่ยวกับวินัย

๑) ความผิดทางวินัยไม่มีอายุความ กล่าวคือ แม้จะกระทำผิดวินัยไว้นานเท่าใดก็ตาม หากปรากฏความผิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาสามารถลงโทษได้ ซึ่งต่างกับอายุความฟ้องร้องในทางอาญา หากไม่ฟ้องร้องภายในกำหนดอายุความแล้วจะฟ้องร้องดำเนินคดีไม่ได้

๒) การลงโทษทางวินัยต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย กล่าวคือ ต้องมีการสอบสวนกรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงต้องมีการตั้งกรรมการสอบสวน แจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานเท่าที่มีให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสสนำพยานเข้าสู้แก้ข้อกล่าวหา ต้องนำเรื่องเสนอ ก.ร. เพื่อพิจารณารายงานการลงโทษหรือรายงานการดำเนินการทางวินัยด้วย

๓) ผู้สั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจลงโทษได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔) สภาพการเป็นข้าราชการ กรณีที่จะเป็นความผิดทางวินัย จะต้องเป็นการกระทำขณะที่เป็นข้าราชการ จะนำเหตุที่เคยกระทำผิดก่อนเป็นข้าราชการมาลงโทษทางวินัยไม่ได้ แต่อาจถูกสั่งให้ออกเพราะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปที่จะเข้ารับราชการได้

นอกจากนี้ หากข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาเป็นหนังสือว่ากระทำหรือละเว้นกระทำการใดที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถ้าเป็นการกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนหรือตรวจสอบตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือเป็นการกล่าวหาโดยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น หรือมีกรณีถูกฟ้องคดีอาญาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา อันมิใช่เป็น

^๘ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๗๒ วรรคสาม

^๙ ระเบียบ ก.ร. ว่าด้วยเงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๗ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดถูกสั่งพักราชการ ถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนหรืออยู่ระหว่างอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ไม่มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับระยะเวลาดังกล่าว

ข้อ ๘ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษในเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ วรรคหนึ่ง เป็นเวลาหนึ่งเดือน

ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดถูกสั่งลงโทษตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือน ให้งดจ่ายเงินค่าตอบแทนพิเศษในเดือนที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนพิเศษตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ วรรคหนึ่งเป็นเวลาสามเดือน

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทที่ไม่เกี่ยวกับราชการหรือความผิดหลุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้วโดยมิใช่เพราะเหตุตาย ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยมีอำนาจดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาและดำเนินการทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้ออกจากราชการ แต่ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ ต้องดำเนินการสอบสวนตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากราชการ ทั้งนี้ หากผลการสอบสวนพิจารณาปรากฏว่าข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้นั้นกระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ให้งดโทษ^{๑๐}

วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๖๑ กำหนดให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ร. ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย ดังนั้น ก.ร. จึงได้ออกกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อกำหนดลักษณะและความร้ายแรงของวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ

๑. วินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ ตามกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕

๑.๑ สารະสำคัญ

(๑) ลักษณะของวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

(๑.๑) การกระทำอันเป็นข้อปฏิบัติ (ข้อ ๒)

(๑.๒) การกระทำอันเป็นข้อห้าม (กฎ ก.ร. ข้อ ๓ และข้อ ๔)

(๒) ระดับความร้ายแรงของวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

(๒.๑) วินัยอย่างไม่ร้ายแรง (กฎ ก.ร. ข้อ ๕)

การไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติหรือการฝ่าฝืนข้อห้าม และเกิดความเสียหายแก่ราชการไม่ร้ายแรง ถือเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

(๒.๒) วินัยอย่างร้ายแรง (กฎ ก.ร. ข้อ ๖)

การไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติหรือการฝ่าฝืนข้อห้าม และเกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดลักษณะอื่น ๆ ที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงไว้อีก ๖ ประการ ดังนี้

(๒.๑) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

(๒.๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๒.๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๒.๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๒.๕) ดุหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มแวง หรือทำร้ายสมาชิกรัฐสภาหรือประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

^{๑๐} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๗๕

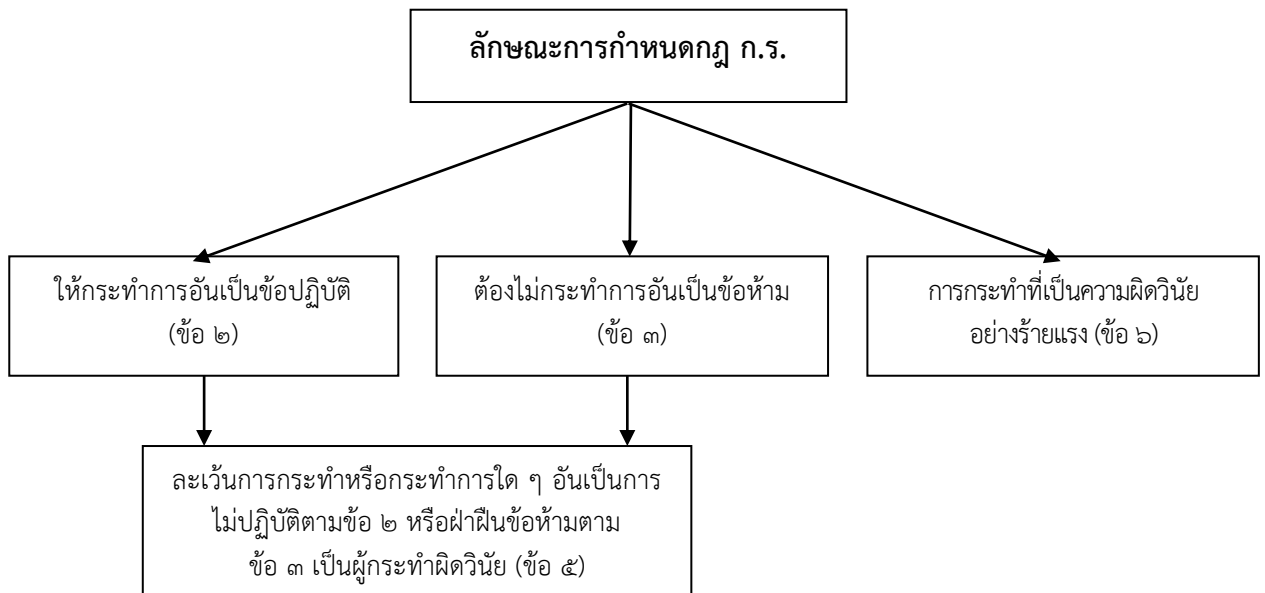
(๒.๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๑.๒ คำอธิบาย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของหลักการและเหตุผลของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ สามารถแบ่งโครงสร้างวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญได้ ดังนี้

- (๑) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อประเทศชาติ (ข้อ ๒ (๑) (๔))
- (๒) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อประชาชน (ข้อ ๒ (๑๐) (๑๑) และข้อ ๖ (๕))
- (๓) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อผู้บังคับบัญชา (ข้อ ๒ (๖) ข้อ ๓ (๑) และ (๒))
- (๔) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อผู้ร่วมงาน (ข้อ ๒ (๙) ข้อ ๓ (๘) (๙) และข้อ ๔)
- (๕) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (ข้อ ๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๗) (๘) (๑๑) ข้อ ๓ (๓) (๔) (๕) ข้อ ๖ (๑) (๒) (๓))
- (๖) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องมีวินัยต่อตนเอง (ข้อ ๒ (๑๒) ข้อ ๓ (๖) (๗) ข้อ ๖ (๔) (๖))

จะพบว่าโครงสร้างของกฎ ก.ร. ได้กำหนดวินัยข้าราชการรัฐสภาในลักษณะดังนี้

องค์ประกอบของวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ ตามกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามลำดับ ดังนี้

“ข้อ ๒ (๑) ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ”

สนับสนุน คือ ส่งเสริม ช่วยเหลือ
มีข้อสังเกตว่า การไม่เลื่อมใสจะทำให้เป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติทั่วไปที่จะเข้ารับราชการเป็น
ข้าราชการรัฐสภาสามัญ ตามมาตรา ๓๗ ก. (๓)

“ข้อ ๒ (๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม”

“ซื่อสัตย์” คือ ตรงไปตรงมา, ไม่คดโกง, ไม่หลอกลวง

“สุจริต” คือ ปฏิบัติด้วยความตั้งใจดีและชอบตามคลองธรรม

“เที่ยงตรง” คือ ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง

“หน้าที่ราชการ” หมายถึง หน้าที่ราชการโดยตรงเท่านั้น การปฏิบัติราชการแก่นอกสถานที่
ราชการ หรือปฏิบัติราชการในวันหยุด ถือว่ามีหน้าที่ด้วย โดยการพิจารณาว่าข้าราชการมีหน้าที่ราชการหรือไม่
พิจารณาได้จาก

(๑) กฎหมายหรือระเบียบราชการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ในเรื่องใด ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นก็จะมีหน้าที่ราชการตามกฎหมายหรือระเบียบนั้น

(๒) มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ซึ่ง ก.ร. ได้จัดทำไว้

(๓) คำสั่งหรือการมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติภายในกรอบหน้าที่และ
ความรับผิดชอบของตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง หรือมอบหมายงานอื่นที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่
ของผู้บังคับบัญชาก็ได้

(๔) พฤติency คือ พิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏเป็นเรื่อง ๆ ไปว่าตามพฤติency
เพียงพอที่จะถือว่าผู้นั้นมีหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นได้หรือไม่

**“ข้อ ๒ (๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ
ของทางราชการ และปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ”**

การกล่าวหาหรือการลงโทษตามข้อนี้แยกเป็น ๒ กรณี คือ

กรณีที่ ๑ ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ โดยกฎหมายหรือกฎเป็นกฎใดก็ได้ ระเบียบ
ของทางราชการต้องเป็นระเบียบโดยเฉพาะ เช่น ระเบียบการเงิน ระเบียบการพัสดุ เป็นต้น

กรณีที่ ๒ ต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบธรรมเนียมของทางราชการ โดยระเบียบแบบธรรมเนียม
ของทางราชการต้องเป็นระเบียบแบบธรรมเนียมทั่วไปที่เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องปฏิบัติ เช่น ระเบียบลงชื่อ
มาปฏิบัติราชการ ระเบียบการแต่งกาย ระเบียบการลา แบบแผนในการเสนองานต่อผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

**“ข้อ ๒ (๔) ต้องถือว่าเป็นหน้าที่พิเศษที่จะสนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจ
เป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และต้องป้องกันภัยอันตราย ซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็ม
ความสามารถ”**

ความผิดตามกฎหมาย ก.ร. ข้อนี้ แยกองค์ประกอบได้ ดังนี้

(๑) ไม่สนใจรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตราย และ

(๒) ไม่ป้องกันภัยอันตรายซึ่งจะบังเกิดแก่ประเทศชาติจนเต็มความสามารถ

กฎ ก.ร. ข้อนี้ กำหนดให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องถือเป็นหน้าที่พิเศษในการปฏิบัติ
ตามข้อกำหนดดังกล่าว นอกเหนือจากหน้าที่ราชการปกติ

**“ข้อ ๒ (๕) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ
อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ”**

กฎ ก.ร. ข้อนี้ถือเอาผลงาน คือ งานเกิดผลดี หรืองานก้าวหน้า สำหรับความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และการรักษาประโยชน์ของทางราชการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี

“ข้อ ๒ (๖) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้ปฏิบัติบังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม”

องค์ประกอบความผิดของกฎ ก.ร. ข้อนี้ มี ๔ ประการ คือ

(๑) มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

“คำสั่ง” หมายถึง ข้อความที่บอกให้ทำหรือให้ปฏิบัติ คำสั่งในที่นี้ไม่จำเป็นต้องสั่งเป็นหนังสือเสมอไป อาจเป็นการสั่งด้วยวาจาหรือด้วยวิธีการอื่นใดก็ได้

“ผู้บังคับบัญชา” หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย คือ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในส่วนราชการ สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ วรรคสี่^{๑๑} และหลักเกณฑ์ที่มอบหมายหรือมอบอำนาจการเป็นผู้บังคับบัญชาได้ คือ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๙ ซึ่งกำหนดให้การมอบอำนาจต้องทำเป็นหนังสือ

(๒) เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

กล่าวคือ ต้องเป็นคำสั่งที่ผู้บังคับบัญชามีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการที่จะสั่งได้ คือ เป็นการสั่งภายในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน และไม่ใช่เป็นการสั่งให้กระทำผิดกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ

(๓) เป็นการสั่งให้ปฏิบัติราชการ

ต้องเป็นการสั่งให้ปฏิบัติงานที่เป็นเรื่องราชการตามหน้าที่หรือตามที่ได้รับมอบหมายกรณีมอบหมายให้ไปทำธุระส่วนตัว เช่น จ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ เช่นนี้ไม่เข้าองค์ประกอบความผิด

(๔) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

เป็นการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยเจตนาขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง กรณีที่ไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งเพราะพลั้งเผลอ หลงลืม สำคัญผิด หรือมีเหตุอื่นใดขัดขวางทำให้ไม่อาจปฏิบัติตามได้ ยังไม่เข้าองค์ประกอบข้อนี้

^{๑๑} พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

“มาตรา ๑๐ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎร มีเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้าง ...”

“มาตรา ๑๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของวุฒิสภามีเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้าง ...”

“มาตรา ๑๒ วรรคสี่ ส่วนราชการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ”

กฎ ก.ร. ข้อ ๒ (๖) นี้ มีข้อยกเว้นว่าสามารถโต้แย้งคำสั่งผู้บังคับบัญชาได้ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้
(๑) ถ้าปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของ

ทางราชการ

(๒) เสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที

(๓) ให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น

(๔) แต่ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพื่อให้คำสั่งนั้นมีความรอบคอบ ชัดเจน และเป็นการคุ้มครองผู้รักษาประโยชน์ของทางราชการ

“ข้อ ๒ (๗) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้”

“อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ” หมายถึง ต้องอุทิศหรือสละเวลาทั้งหมดปฏิบัติราชการตามที่ทางราชการต้องการ รวมทั้งเวลานอกเหนือจากเวลาปฏิบัติราชการตามปกติในกรณีที่ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็นต้องใช้ข้าราชการปฏิบัติงานนอกเวลา

“ละทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่การไม่มายังสถานที่ราชการเพื่อปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงาน ละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

“ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง มาอยู่ในสถานที่ราชการ แต่ไม่สนใจเป็นธุระ ไม่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ปล่อยให้งานค้างคั่ง

“ข้อ ๒ (๘) ต้องรักษาความลับของทางราชการ”

“ความลับ” หมายถึง เรื่องราวที่ไม่พึงเปิดเผย

ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดชั้นความลับของทางราชการไว้ ๓ ชั้น คือ ลับที่สุด (Top Secret)^{๑๒} ลับมาก (Secret)^{๑๓} และลับ (Confidential)^{๑๔}

ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดได้ทราบความลับของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นการทราบมาโดยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หรือโดยทางอื่นใด และไม่ว่าผู้นั้นจะมีหรือไม่มีหน้าที่ราชการเกี่ยวกับเรื่องนั้นก็ตาม ผู้นั้นต้องรักษาความลับนั้นไว้โดยไม่เปิดเผยให้ผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ

“ข้อ ๒ (๙) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ”

การจะเป็นความผิดตามกฎ ก.ร. ข้อนี้ต้องเป็นการ

(๑) ไม่รักษาความสุภาพเรียบร้อยระหว่างข้าราชการและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

(๒) ไม่รักษาความสามัคคีระหว่างข้าราชการและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

(๓) ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติราชการ

^{๑๒} ข้อ ๑๓ ลับที่สุด หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรงที่สุด

^{๑๓} ข้อ ๑๔ ลับมาก หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง

^{๑๔} ข้อ ๑๕ ลับ หมายความว่าถึง ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

ผู้ร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างในส่วนราชการสังกัดรัฐสภา และมีหมายความรวมถึงข้าราชการอื่นที่ต้องติดต่อประสานงานราชการด้วย

“ข้อ ๒ (๑๐) ต้องต้อนรับ และให้ความสะดวกแก่สมาชิกรัฐสภาและประชาชนผู้ติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพเรียบร้อย”

การจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ก.ร. ข้อนี้ต้องเป็นการ

(๑) ไม่ต้อนรับ ไม่ให้ความสะดวกแก่สมาชิกรัฐสภาและประชาชน

(๒) กระทำแก่สมาชิกรัฐสภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือกระทำแก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

ความหมายของคำว่า “ประชาชน” นอกจากจะมีความหมายว่าประชาชนทั่วไปแล้ว ยังให้หมายความรวมถึงผู้ปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกรัฐสภาและคณะกรรมการด้วย

เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานของข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ต้องปฏิบัติงานบริการแก่สมาชิกรัฐสภาโดยตรง จึงต้องกำหนดข้อปฏิบัติที่ต้องปฏิบัติต่อสมาชิกรัฐสภาไว้แตกต่างจากวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงกำหนดข้อปฏิบัติต่อสมาชิกและประชาชนที่มาติดต่อไว้ในข้อเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติต่อสมาชิกรัฐสภาและประชาชนต้องปฏิบัติอย่างเดียวกัน

การต้อนรับและให้ความสะดวกนั้น ได้ขยายความไว้ตอนท้ายความว่า “ต้องไม่ชักช้าและด้วยความสุภาพเรียบร้อย” จึงถือว่ามีความหมายครอบคลุมความว่า “ให้ความเป็นธรรม” ซึ่งหมายถึง การให้บริการตามลำดับก่อนหลังอยู่แล้ว จึงไม่ได้กำหนดไว้ทำนองเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญ และสำหรับ ถ้อยคำว่า “ให้การสงเคราะห์” เนื่องจากการปฏิบัติงานส่วนใหญ่เกี่ยวกับงานประชุมและบริการอื่น ๆ ที่ต้องบริการตลอดระยะเวลาประชุม ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการปฏิบัติราชการโดยปกติและไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ทำนองเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญอีก

“ข้อ ๒ (๑๑) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ”

กำหนดไว้เพื่อให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งต้องปฏิบัติราชการกับสมาชิกรัฐสภาวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อจะได้ปฏิบัติราชการได้สำเร็จลงด้วยดี ไม่หวั่นไหวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และไม่ฝักใฝ่ต่อการเมือง

“ข้อ ๒ (๑๒) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว”

ความผิดตามกฎหมาย ก.ร. ข้อนี้ มีแนวทางในการพิจารณาว่าการกระทำใดจะถือเป็นความผิดฐานประพฤติชั่ว ดังนี้

(๑) เกียรติของข้าราชการรัฐสภาสามัญ กล่าวคือ จะพิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือไม่

(๒) ความรู้สึกของสังคม คือ พิจารณาว่าเป็นการกระทำที่ทำให้สังคมรู้สึกรังเกียจหรือไม่ โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนหรือของข้าราชการทั่วไป ความรู้สึกของสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยได้

(๓) เจตนาในการกระทำ (มีจิตสำนึกในการกระทำ) พิจารณาเจตนาที่แท้จริงในการกระทำว่าเป็นการกระทำที่เกิดจากความชั่วในจิตใจหรือไม่

“ข้อ ๓ ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อ ๓ (๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย”

ความผิดตามกฎ ก.ร. ข้อนี้มีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) มีการรายงาน การรายงาน หมายถึง การบอกเรื่องราวที่ไปทำ ไปรู้ หรือไปเห็นมา อาจเป็นการรายงานด้วยวาจา หรือหนังสือ หรือวิธีอื่นใด และจะเป็นการรายงานเพื่อพิจารณา วินิจฉัย ขออนุญาต ขออนุมัติ หรือเพื่อทราบ ก็เป็นการรายงานทั้งสิ้น

(๒) รายงานเป็นเท็จ คือ รายงานที่ไม่เป็นความจริง และผู้รายงานรู้อยู่แล้วว่ารายงานนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนไม่เป็นความจริง นอกจากนี้การรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้ง ก็ถือว่าเป็นการรายงานเท็จอีกด้วย

อย่างไรจะถือว่าเป็นการรายงานโดยปกปิดข้อความที่ควรต้องแจ้งเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของการรายงานประกอบกับข้อความที่ปกปิดไว้นั้น เช่น ถ้าแจ้งข้อความนั้นไว้ในรายงานด้วยแล้ว อาจจะทำให้ผลการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น

(๓) รายงานต่อผู้บังคับบัญชา คือ เป็นการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ซึ่งได้กล่าวมาแล้วใน ข้อ ๒ (๖)

“ข้อ ๓ (๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว”

ความผิดตามกฎ ก.ร. ข้อนี้มีองค์ประกอบ ดังนี้

(๑) มีหน้าที่ราชการ

(๒) การปฏิบัติราชการนั้นเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

แต่มีข้อยกเว้น กรณีที่การปฏิบัติราชการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน แต่ไม่เป็นความผิดวินัย ตามมาตรานี้จะต้องเข้าลักษณะกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

(๑) ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำ

(๒) ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

“ข้อ ๓ (๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น”

ความผิดตามกฎ ก.ร. ข้อนี้ คือ ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการกระทำการหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะกระทำเองหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำ

“ข้อ ๓ (๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ”

ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ หมายถึง ไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง พลังเหลว หลงลืม ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการ จะต้องปฏิบัติโดยไม่มีเจตนาที่จะให้เกิดความเสียหาย การประมาทเลินเล่อนี้มีได้ทั้งลักษณะที่เป็นการกระทำและละเว้นการกระทำ และเป็นความผิดวินัยทั้งร้ายแรงและไม่ร้ายแรง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผลของความเสียหายที่ทางราชการได้รับ

ทั้งนี้ กำหนดเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการรัฐสภาสามัญจะต้องใช้ความระมัดระวังซึ่งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบนั้น จะต้องทำตามระดับตำแหน่งของตนสำหรับพฤติการณ์นั้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ทางราชการ

“ข้อ ๓ (๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน”

องค์ประกอบของความผิดตามกฎหมาย ก.ร. ข้อนี้ คือ

(๑) กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์

หมายถึง ต้องเป็นเรื่องการหาผลประโยชน์โดยกระทำด้วยตนเอง หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำ

(๒) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

(๒.๑) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม

ข้อนี้เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ราชการที่กระทำ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์นั้นว่า มีอำนาจหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นอย่างไร และเป็นการหาผลประโยชน์ในเรื่องที่ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้นั้นมีอำนาจหน้าที่ราชการ ก็ยอมทำให้บุคคลทั่วไปรู้สึกได้ว่าผู้นั้นอาจกระทำไปโดยไม่เที่ยงธรรม ถ้าเอียงหรือเข้าข้างตนเองหรือผู้ที่ตนยอมให้กระทำการหาผลประโยชน์ได้ ก็ต้องด้วยองค์ประกอบข้อนี้ โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้เกิดความไม่เที่ยงธรรมหรือปฏิบัติด้วยความลำเอียงเกิดขึ้นแล้ว

(๒.๒) อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ ข้าราชการที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการต่าง ๆ อยู่ในฐานะที่จะต้องประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาในหน้าที่ราชการและวงศ์กรมทั่วไป ตามตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งแต่ละตำแหน่งหน้าที่อาจอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกันได้^{๑๕}

การที่จะพิจารณาว่า การหาผลประโยชน์ใดอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ราชการของข้าราชการรัฐสภาสามัญที่กระทำ หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์นั้นว่าดำรงอยู่ในฐานะอย่างไรเป็นราย ๆ ไป และตามความรู้สึกของสังคมในวงกว้างไป ตลอดจนวงราชการเองว่ามีความรู้สึกเกรงเกียจต่อกรณีที่ข้าราชการผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการนั้น ๆ กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์นั้นหรือไม่

“ข้อ ๓ (๖) ต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง กรรมการพรรคการเมือง หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดในพรรคการเมือง”

กฎ ก.ร. ข้อนี้ มีความมุ่งหมายให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญวางตัวเป็นกลางทางการเมือง เพื่อจะได้ปฏิบัติงานของราชการได้สำเร็จลงด้วยดี ไม่หวั่นไหวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และสามารถเข้ากับพรรคการเมืองพรรคต่าง ๆ ได้ทุกพรรคการเมืองโดยไม่เกิดอุปสรรคอันจะทำให้ราชการ

^{๑๕} สำนักงานข้าราชการพลเรือน, คู่มือการดำเนินการทางวินัย, พุทธศักราช ๒๕๔๙, น. ๓๗.

ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งต้องปฏิบัติงานร่วมกับสมาชิกรัฐสภา
ยังต้องมีความระมัดระวังไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้เป็นพิเศษ

**“ข้อ ๓ (๗) ต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นใด
ที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท”**

กำหนดห้ามข้าราชการรัฐสภาสามัญดำรงตำแหน่งในลักษณะที่ต้องเข้าไปบริหารจัดการ
ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เพื่อมิให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญใช้เวลาราชการไปประกอบธุรกิจ จึงห้ามดำรงตำแหน่ง
ที่มีหน้าที่จัดการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ซึ่งอาจเป็นตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่ง
อื่นใดในลักษณะเดียวกันด้วย และไม่ห้ามในกรณีมีตำแหน่งในมูลนิธิ

การพิจารณาว่าตำแหน่งใดมีลักษณะงานคล้ายคลึงกันกับตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ
หรือผู้จัดการนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป ว่าตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่น
กรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้อำนวยการ มีลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน
หรือคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกันก็ย่อมต้องห้าม และที่บัญญัติเช่นนี้
ก็เพื่อเป็นการป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมายด้วยการใช้ชื่อให้ผิดเพี้ยนหรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง
แต่ลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ การเป็นผู้ถือหุ้น
ในบริษัท หรือเป็นผู้มีหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน โดยมิได้เข้าไปจัดการงานในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน ไม่เป็นการ
ต้องห้ามตามข้อนี้

**“ข้อ ๓ (๘) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการ
ปฏิบัติราชการ”**

ข้อนี้เป็นข้อกำหนดวินัยให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญประพฤติปฏิบัติต่อข้าราชการด้วยกัน คือ
ไม่กระทำการใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่
ความสงบเรียบร้อย ความร่วมมือร่วมใจและประสานงานกัน ยังผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

**“ข้อ ๓ (๙) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้
ในข้อ ๔” กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้**

**“ข้อ ๔ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำการประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้
ต่อข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหรือนอกสถานที่ราชการ
โดยผู้ถูกกระทำมิได้ยินยอมต่อการกระทำนั้น หรือทำให้ผู้ถูกกระทำเดือดร้อนรำคาญ ถือว่า
เป็นการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ตามข้อ ๓ (๙)**

(๑) กระทำการด้วยการสัมผัสทางกายที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศ เช่น การจูบ
การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น

(๒) กระทำการด้วยวาจาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย
พุดหยอกล้อ พุดหยาบคาย เป็นต้น

(๓) กระทำการด้วยอากัปกิริยาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม
การทำสัญญาณ หรือสัญญาลักษณะใด ๆ เป็นต้น

(๔) การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ที่ส่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามก
อนาจาร ส่งจดหมาย ข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

(๕) การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกกระทำไม่พึงประสงค์หรือเดือดร้อนรำคาญ”

ความผิดวินัยตามกฎหมาย ก.ร. ข้อ ๔ นี้ เป็นหลักการเดียวกับ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓^{๑๖} โดยลักษณะของการล่วงละเมิดทางเพศตามกฎหมาย ก.ร. ข้อ ๔ คือ เป็นการกระทำตามข้อใดข้อหนึ่งตาม (๑) – (๕)

การล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศ เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งเป็นการละเมิดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคล ปัญหาการล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศในหน่วยงานราชการไม่ว่าจะเป็นการกระทำระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาหรือระหว่างข้าราชการด้วยกัน มักปรากฏการร้องเรียนพฤติกรรมในทางเพศที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการอยู่เสมอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ มิได้บัญญัติให้การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศเป็นความผิดวินัยไว้โดยเฉพาะแต่อย่างใด แต่เมื่อมีผู้กระทำความผิดในลักษณะนี้ มักจะถูกจัดเป็นความผิดฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว^{๑๗}

ความหมายและลักษณะของการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ

กฎหมายไทยยังไม่มีบทบัญญัติให้นิยามของ “การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ” ไว้โดยตรงแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาจากกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ จะเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งบัญญัติถึง “ลักษณะของการกระทำ” ที่เข้าข่ายเป็นความผิดไว้อย่างกว้าง มิได้ให้นิยามแก่ถ้อยคำแต่อย่างใด เนื่องจากหากบัญญัตินิยามของคำดังกล่าวไว้ชัดเจนตายตัว อาจทำให้ไม่สามารถปรับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติได้ยืดหยุ่นเท่าที่ควร เมื่อคำนึงถึงข้อที่ว่าการกระทำผิดกรณีนี้ต้องดูจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมเป็นกรณี ๆ ไปเป็นสำคัญด้วย^{๑๘} แต่ก็ได้มีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จึงพอจะกล่าวถึงนิยามอย่างกว้างของ “การล่วงละเมิดทางเพศ” และ “การคุกคามทางเพศ” ได้ ดังนี้

“**ล่วงละเมิดทางเพศ**”^{๑๙} หมายความว่า พฤติกรรมการล่วงละเมิดส่อไปในทางเพศอันไม่พึงประสงค์หรือไม่พึงปรารถนา หรือพฤติกรรมที่แสดงอาการเกินสมควรต่อผู้อื่น โดยล่วงจาริตประเพณีหรือจรรยาบรรณ เพื่อให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้รับการสัมผัสทางกายหรือได้รับการสื่อสารในเรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์หรือความแตกต่างระหว่างเพศ รวมถึงพฤติกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์หรือความแตกต่างระหว่างเพศ ที่ส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีของบุคคลในการทำงาน ไม่ว่าจะแสดงออกทางกาย วาจา หรือท่าทาง โดยผู้กระทำมุ่งหมายที่จะเอาเปรียบ แสวงหาประโยชน์ หรือสนองกามารมณ์แห่งตน และผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมให้กระทำหรือจำยอมให้กระทำด้วยความไม่เต็มใจหรือไม่พอใจต่อการกระทำนั้น

“**การคุกคามทางเพศ**”^{๒๐} หมายความว่า การกระทำหรือการเรียกร้องใด ๆ ทางเพศอันไม่เป็นที่พึงประสงค์หรือไม่พึงปรารถนา ไม่ว่าจะกระทำโดยทางกาย วาจา หรืออากัปกริยาท่าทางอย่างไร ๆ

^{๑๖} ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๓

^{๑๗} สำนักงาน ก.พ. , คำอธิบายกฎ ก.พ. และระเบียบ ก.พ. ที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ. , ๒๕๕๖), น. ๒.

^{๑๘} เฟิงอั้ง, น. ๖.

^{๑๙} พนิดา โรจนรัตน์ชัย, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในหน่วยงานราชการ”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๓), น. ๓๓.

^{๒๐} สำนักงาน ก.พ. , เรื่องเดิม, น. ๗.

ลักษณะของการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศอาจกระทำได้โดยทางกาย ทางวาจา หรืออากัปกิริยาท่าทาง

การกระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศที่จะถือเป็นความผิดวินัยอาจเกิดขึ้น ในสถานที่ทำงานหรือนอกสถานที่ทำงานก็ได้ เช่น การเดินทางไปสัมมนา คุงาน ทั้งในและต่างประเทศ

ผู้กระทำและผู้ถูกระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศอาจเป็นข้าราชการรัฐสภา สามัญหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการด้วยกัน จึงจะเป็นความผิดวินัยในกรณีนี้

ไม่แบ่งแยกว่ากระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้น ระหว่างเพศที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพศเดียวกันกระทำต่อกันก็ได้

อนึ่ง หากพฤติกรรมการที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ แต่มี ความร้ายแรงเกินกว่าพฤติการณ์ตามข้อ ๔ นี้ อาจถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่บัญญัติไว้ใน ข้อ ๖ (๔) “กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง” หรือข้อ ๖ (๗) ละเว้นการกระทำ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ ราชการอย่างร้ายแรง

มีข้อสังเกตว่า ข้าราชการรัฐสภาสามัญที่เป็นผู้กระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จะต้องกระทำประการหนึ่งประการใดใน ๕ ประการ ต่อข้าราชการด้วยกันหรือผู้ร่วมปฏิบัติงานเท่านั้น หากทำกับประชาชนทั่วไปหรือผู้มาติดต่อราชการ จะไม่เป็นความผิดวินัยฐานกระทำการอันเป็นการ ล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามข้อ ๔ นี้ แต่จะเป็นความผิดวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตนและรักษา เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยกระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่ว ตามข้อ ๒ (๑๒) หรือฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงตามข้อ ๖ (๔) สำหรับการกระทำต่อผู้ร่วมปฏิบัติงานคือการ กระทำต่อบุคคลต่าง ๆ เช่น พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ นักศึกษาที่มาฝึกงาน เป็นต้น อีกทั้ง กฎ ก.ร. ข้อนี้ไม่ได้กำหนดว่าผู้ถูกระทำจะต้องเป็นเพศใด ดังนั้น หากข้าราชการรัฐสภาสามัญหญิงกระทำต่อ ชาย หรือข้าราชการรัฐสภาสามัญชายกระทำต่อข้าราชการชายด้วยกัน หากการกระทำนั้นมีลักษณะ อันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศแล้ว ก็มีความผิดฐานนี้ได้

นอกจากนี้ ข้าราชการรัฐสภาสามัญที่ทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศใน ๕ ลักษณะ ดังกล่าว ถ้าได้กระทำต่อข้าราชการหรือผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยการกระทำนั้นไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดและผู้ที่ถูกกระทำมิได้ยินยอมต่อการกระทำหรือทำให้ผู้ถูกระทำเดือดร้อนรำคาญ ก็ถือว่าเป็นการล่วงละเมิดหรือ คุกคามทางเพศตามข้อนี้แล้ว

“ข้อ ๓ (๑๐) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม สมาชิกรัฐสภาและประชาชนผู้มาติดต่อ ราชการ”

ข้อกำหนดข้อนี้เป็นข้อกำหนดวินัยให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญประพฤติปฏิบัติต่อสมาชิก รัฐสภาและประชาชนผู้มาติดต่อราชการ โดยไม่ดูหมิ่น เหยียดหยามต่อบุคคลดังกล่าวผู้มาติดต่อราชการ

“ข้อ ๕ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย”

กฎ ก.ร. ข้อ ๕ นี้ เป็นการกำหนดว่าหากข้าราชการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้าม ตามข้อ ๓ เป็นผู้กระทำผิดวินัย ต้องได้รับโทษทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ รัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๖๓

“ข้อ ๖ การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

กฎ ก.ร. ข้อ ๖ นี้ ได้กำหนดการกระทำผิดวินัยในลักษณะต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละลักษณะ ดังนี้

“(๑) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต”

องค์ประกอบความผิดในข้อนี้มี ๓ ประการ คือ

(๑) มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติ ความหมายของหน้าที่ราชการให้ดูจากองค์ประกอบความผิดวินัยตาม ข้อ ๒ (๒) ซึ่งได้อธิบายไว้แล้ว

โดยการปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่รวมถึงการปฏิบัติในการใช้สิทธิขอเบิกจ่ายเงินที่ทางราชการให้สิทธิเบิกได้ เช่น เงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ หรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ ส่วนละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง มีหน้าที่ราชการที่จะต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่โดยจงใจหรือเจตนาไม่ปฏิบัติ ไม่ใช่เป็นเรื่องพลั้งเผลอ หลงลืม หรือเข้าใจผิด

(๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ คือ ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามธรรมเนียมของคลองธรรม กล่าวคือ ไม่เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร และหมายความรวมถึง การเรียกค่าตอบแทนโดยมิชอบในการปฏิบัติ หรือเพื่อจะปฏิบัติหน้าที่ราชการ แม้เนื้อหากการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นไปโดยถูกต้อง

การพิจารณาว่าเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

(๑) ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตีราคาเป็นเงินได้ คำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงินเป็นสำคัญ เช่น เสียหาย ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เห็นได้ว่าเสียหายร้ายแรง ทั้งนี้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้ดุลพินิจได้ตามควรแก่กรณี

(๒) ความเสียหายที่ไม่อาจตีราคาเป็นเงินได้ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ โดยคำนึงว่าเป็นกรณีที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ส่วนรวมของทางราชการ หรือต่อการบริหารราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ เช่น เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีทำการรับจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการรับจ่าย บัญชีการเงินไม่ทำให้เป็นปัจจุบันเป็นเวลานาน ทำให้บัญชีและการเงินสับสนจนไม่อาจตรวจสอบได้ ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่าเงินของทางราชการได้ขาดหายไปหรือไม่ เช่นนี้ ถือว่าเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้เสียหายแก่ระบบการเงินและบัญชีของทางราชการอย่างร้ายแรง เป็นต้น

(๓) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

โดยทุจริต หมายถึง เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้ โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น^{๒๑} ประโยชน์ที่มีควรได้นี้ อาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินก็ได้

กรณีที่จะเป็นความผิดตามข้อนี้ ต้องเป็นการกระทำในหน้าที่ราชการ ดังนั้น กรณีที่ข้าราชการทุจริตทำรายงานการเดินทางไปราชการเป็นเท็จ โดยเจตนาเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางโดยไม่มีสิทธิหรือ

^{๒๑} ประมวลกฎหมายอาญา

เกินสิทธิที่จะเบิกได้ เป็นเรื่องการทุจริตในการใช้สิทธิโดยฉ้อโกงเงินของรัฐ ไม่ใช่ทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่เป็นความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ^{๒๒} แต่เป็นความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

“(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง”

องค์ประกอบความผิดตามข้อนี้ มี ๓ ข้อ คือ

(๑) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ ไม่จำกัดเรื่องเวลามากน้อย

(๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร พิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ว่าพฤติการณ์ของการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น มีสาเหตุอย่างไร และเป็นสาเหตุที่มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่ เหตุผลเกี่ยวกับธุระส่วนตัวโดยปกติแล้วไม่อาจรับฟังได้

(๓) เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หมายถึง ได้มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรง และความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงมาจากเหตุที่ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น

การพิจารณาว่าเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

(๑) ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตราความเป็นเงินได้ คำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงินเป็นสำคัญ เช่น เสียหาย ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เห็นได้ว่าเสียหายร้ายแรง ทั้งนี้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้ดุลพินิจได้ตามควรแก่กรณี

(๒) ความเสียหายที่ไม่อาจตราความเป็นเงินได้ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ โดยคำนึงว่าเป็นกรณีที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ส่วนรวมของทางราชการ หรือต่อการบริหารราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ เช่น เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีทำการรับจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการรับจ่าย บัญชีการเงินไม่ทำให้เป็นปัจจุบันเป็นเวลานาน ทำให้บัญชีและการเงินสืบสนจนไม่อาจตรวจสอบได้ ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่าเงินของทางราชการได้ขาดหายไปหรือไม่ เช่นนี้ ถือว่าเป็นพฤติการณ์ที่ทำให้เสียหายแก่ระบบการเงินและบัญชีของทางราชการอย่างร้ายแรง เป็นต้น

“(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ”

ความผิดตามกฎ ก.ร. ข้อนี้ มีองค์ประกอบความผิด ๒ ข้อ คือ

(๑) **ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน**

หมายถึง การละทิ้งหน้าที่ราชการต่อเนื่องโดยไม่ได้มาหรือไม่ได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเลย ติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า ๑๕ วัน

การมาลงชื่อลงเวลาเพื่อที่จะให้เป็นหลักฐานว่าได้มาปฏิบัติราชการและละทิ้งหน้าที่ไป โดยไม่ได้ปฏิบัติราชการเลยทั้งวัน ถือได้ว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการเต็มวัน

การนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการในกรณีมีวันหยุดราชการอยู่ในช่วงกลางของเวลา ต้องนับวันหยุดราชการนั้นเป็นวันละทิ้งหน้าที่ติดต่อในคราวเดียวกันด้วย^{๒๓} แต่ถ้าวันหยุดราชการอยู่ก่อนเวลาเริ่มละทิ้งหน้าที่ หรืออยู่ถัดเวลาสิ้นสุดที่ละทิ้งหน้าที่ไม่นับวันหยุดราชการนั้นเป็นวันละทิ้งหน้าที่ราชการ

^{๒๒} ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๖) ธันวาคม ๒๕๐๖.

^{๒๓} หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๙.๒/๑๐๐๐ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ เรื่อง ทหารหรือปัญหาการนับวันละทิ้งหน้าที่ราชการ

(๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร มีหลักการพิจารณาดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการละทิ้งหน้าที่ว่ามีเจตนา หรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการเกี่ยวกับการหยุดราชการหรือการลาหรือไม่ การละทิ้งหน้าที่เนื่องจากต้องหลบเจ้าหนี้ หรือหลบหนีคดีอาญา หรือหลบหนีศัตรุ์เนื่องจากคาดหมายว่าจะมีผู้ติดตามปองร้าย สาเหตุเหล่านี้เป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่อาจนำมารับฟังเป็นเหตุอันสมควร

การละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานเป็นเวลานานเกินสิบห้าวัน และผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้ว เห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถือว่าเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะสั่งลงโทษโดยไม่สอบสวนก็ได้ ตามกฎ ก.ร. ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ว่าด้วยกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง

นอกจากนี้ มติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ เรื่อง ขอบปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี ได้มีการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ เกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี ได้ปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนจากคำว่า “ละทิ้งหน้าที่ราชการไปเลยเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร” เป็น “ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเป็นเวลายาวนานเป็นเวลานานเกินกว่า ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย” ดังนั้น กรณีที่จะเข้าหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จะต้องได้ความว่าข้าราชการผู้นั้นไม่กลับมาปฏิบัติราชการอีกเลย

“(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง”

พฤติกรรมอันได้ชื่อว่า “ผู้ประพฤตชั่ว” เป็นการกล่าวไว้อย่างกว้าง เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่อาจกล่าวเป็นกรณี ๆ ไว้อย่างชัดเจน และนอกจากนั้น พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็น ความรู้สึกของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง จึงไม่ควรกำหนดกรณีความผิดไว้อย่างชัดเจนเป็นกรณี ๆ ไป อาจจะไม่ครอบคลุมทุกกรณี

องค์ประกอบความผิดฐานนี้เช่นเดียวกับความผิดฐานประพฤตชั่วตามข้อ ๒ (๑๒) แต่ความร้ายแรงแห่งกรณีมากกว่าถึงขนาดซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอย่างร้ายแรงหรือสังคมรังเกียจอย่างร้ายแรงก็เป็นความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

ตัวอย่างความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง เช่น กรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้ออื่น นำมาปรับบทเป็นความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงได้ด้วย กรณีเดียวเป็นความผิดหลายบท เช่น ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และเป็นความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงด้วย กรณีเล่นการพนันประเภทที่กฎหมายห้ามขาดพนันเอาทรัพย์สินกัน หมายถึงการพนันตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ระวังโทษถึงปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ^{๒๔} ซึ่งถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง เป็นต้น

^{๒๔} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๒๓ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เรื่อง การยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบและการปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการลงโทษข้าราชการเล่นการพนันและเสพสุรา

“(๕) คุณหมื่น เหยียดหยาม กตขี๋ ช่มเหลง หรือทำร้ายสมาชิกรัฐสภาหรือประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง”

องค์ประกอบความผิดจะเหมือนดังที่ได้กล่าวมาแล้วใน ข้อ ๓ (๑๐) แต่มีองค์ประกอบเพิ่มเติม คือ ต้องเป็นการดูหมิ่น เหยียดหยาม กตขี๋ ช่มเหลง หรือทำร้ายสมาชิกรัฐสภาหรือประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง ซึ่งต้องพิจารณาพฤติการณ์เป็นราย ๆ ไป

“(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ”

การได้รับโทษจำคุกตามข้อนี้ หมายความว่าคดีถึงที่สุดโดยศาลพิพากษาให้จำคุกโดยไม่รอการลงโทษ หรือยกโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษสถานอื่น และหมายความรวมถึงกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุก โดยอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลย เนื่องจากจำเลยหลบหนีด้วย

“(๗) ละเว้นการกระทำหรือระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง”

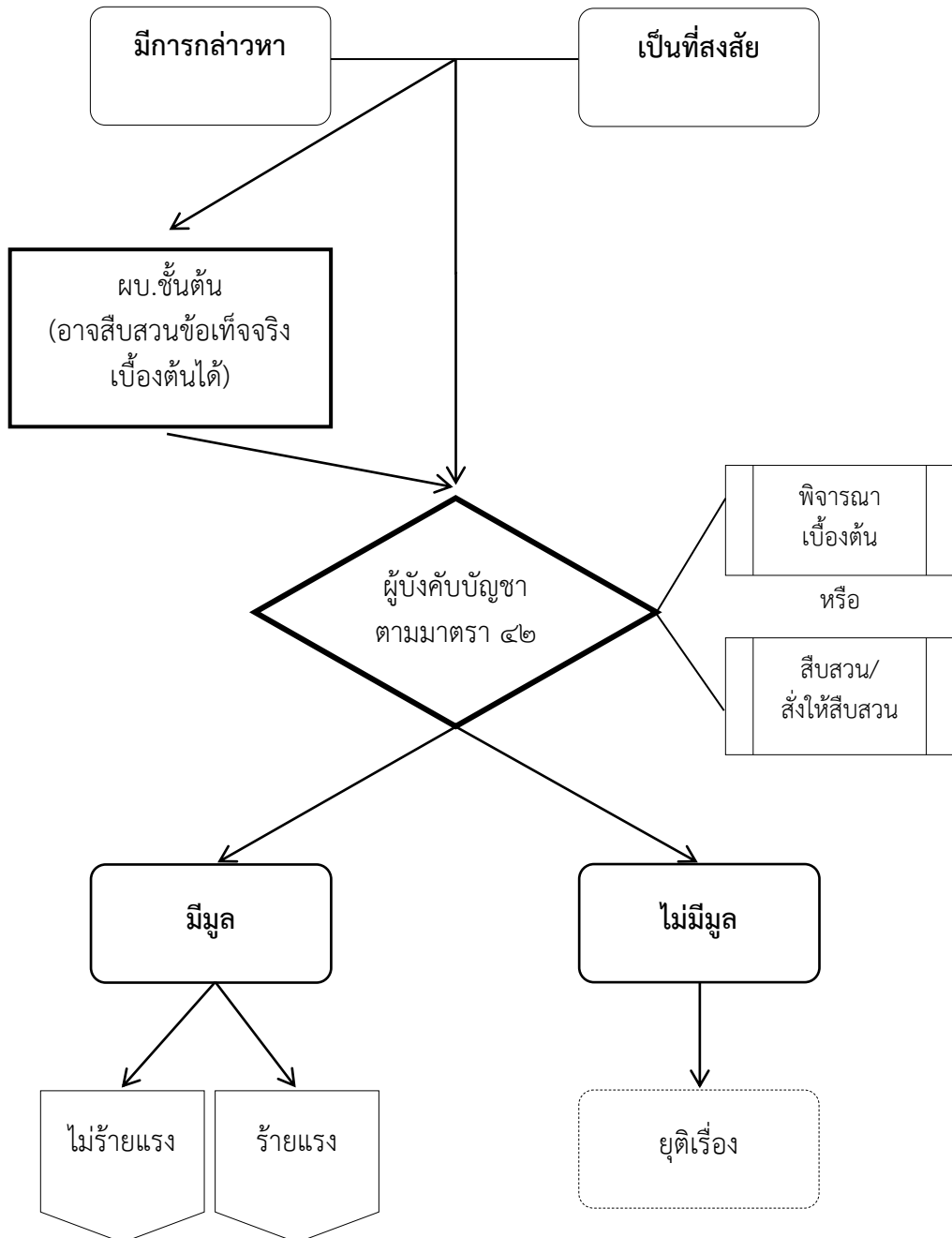
ข้อนี้เป็นการกำหนดไว้สำหรับกรณีอื่น ๆ ซึ่งหากข้าราชการรัฐสภาสามัญไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง กฎ ก.ร. ข้อนี้ก็ได้อำนาจให้เป็นการความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วยเช่นกัน

๒. การดำเนินการทางวินัย

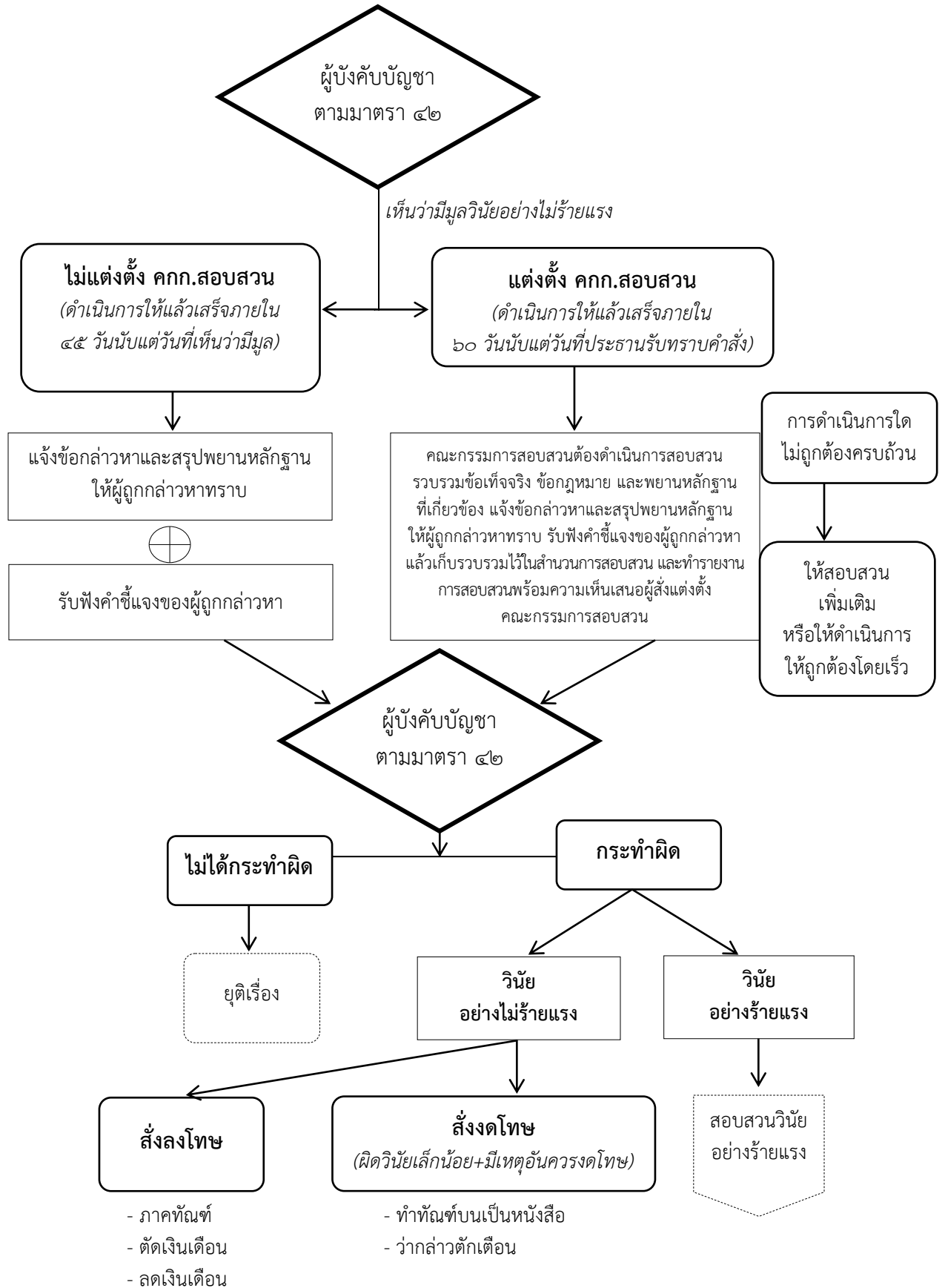
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๗๐ กำหนดให้หลักเกณฑ์วิธีการ และระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย และการดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวน ในกรณีที่เป็นความผิดวินัยที่ปรากฏชัดแจ้ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร. มาตรา ๗๑ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๒ จะมีอำนาจสั่งลงโทษผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในสถานโทษและอัตราโทษใดได้เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร. มาตรา ๗๖ กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ระยะเวลาให้พักราชการและให้ออกจากราชการไว้ก่อน การให้กลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้ารับราชการ และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนหรือพิจารณาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร. และมาตรา ๗๘ กำหนดให้เมื่อมีกรณีเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ ให้ผู้สั่งมีคำสั่งใหม่ และในคำสั่งดังกล่าวให้สั่งยกเลิกคำสั่งลงโทษเดิม พร้อมทั้งระบุวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับโทษที่ได้รับไปแล้ว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.ร. ดังนั้น ก.ร. จึงได้ออกกฎ ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับดำเนินการทางวินัย

โดยกระบวนการดำเนินการทางวินัยจะเริ่มตั้งแต่กระบวนการดำเนินการเมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ามีข้าราชการรัฐสภาสามัญกระทำความผิดไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการคือ มีการสั่งยุติเรื่อง หรือสั่งลงโทษ แล้วแต่กรณี รายละเอียดปรากฏตามกฎ ก.ร. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๗ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงกระบวนการการดำเนินการทางวินัยในรูปแบบของแผนภาพเพื่อให้เข้าใจกระบวนการในภาพรวมโดยสังเขป ดังนี้

แผนภาพที่ ๑
การพิจารณาในเบื้องต้น

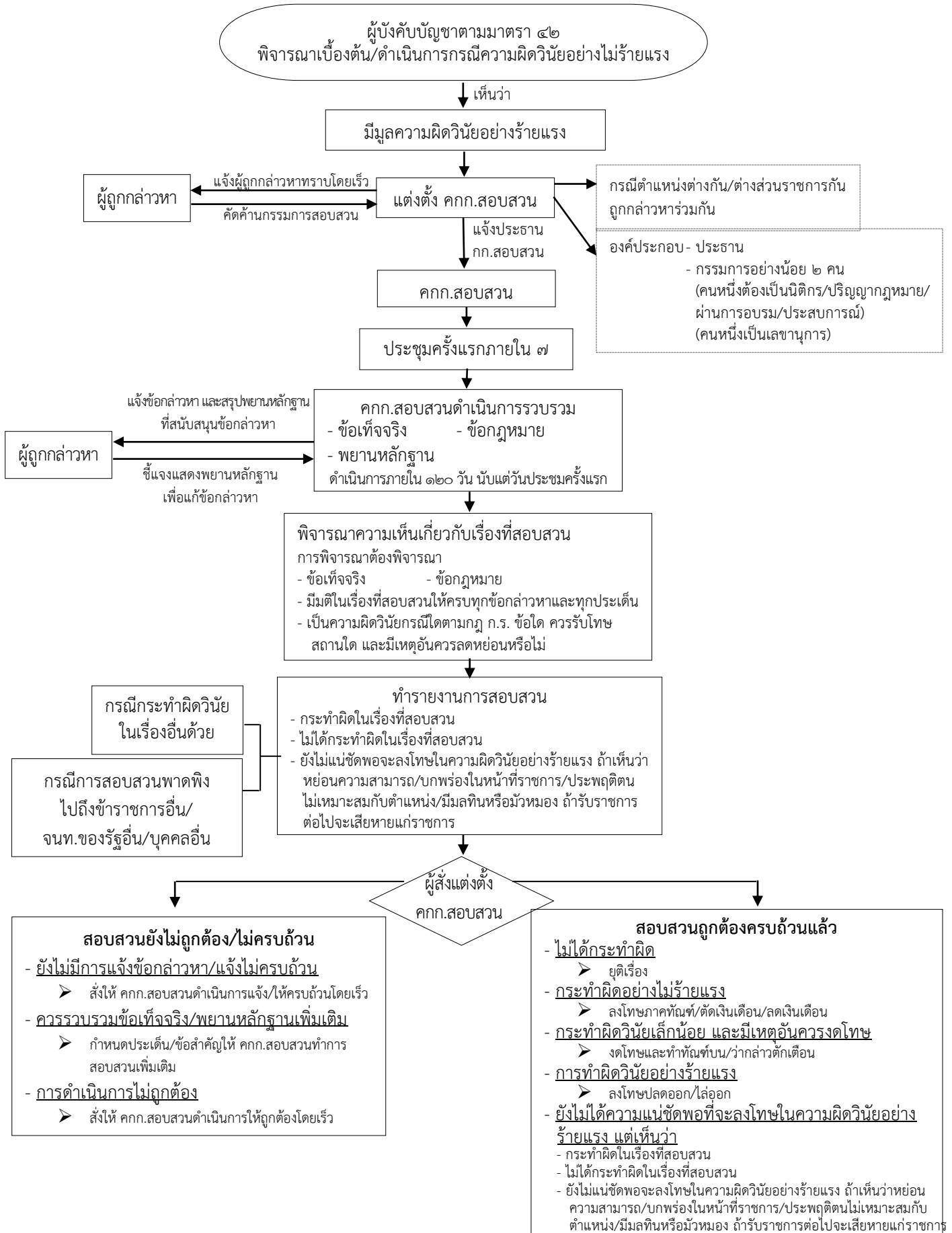
แผนภาพที่ ๒
การดำเนินการกรณีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

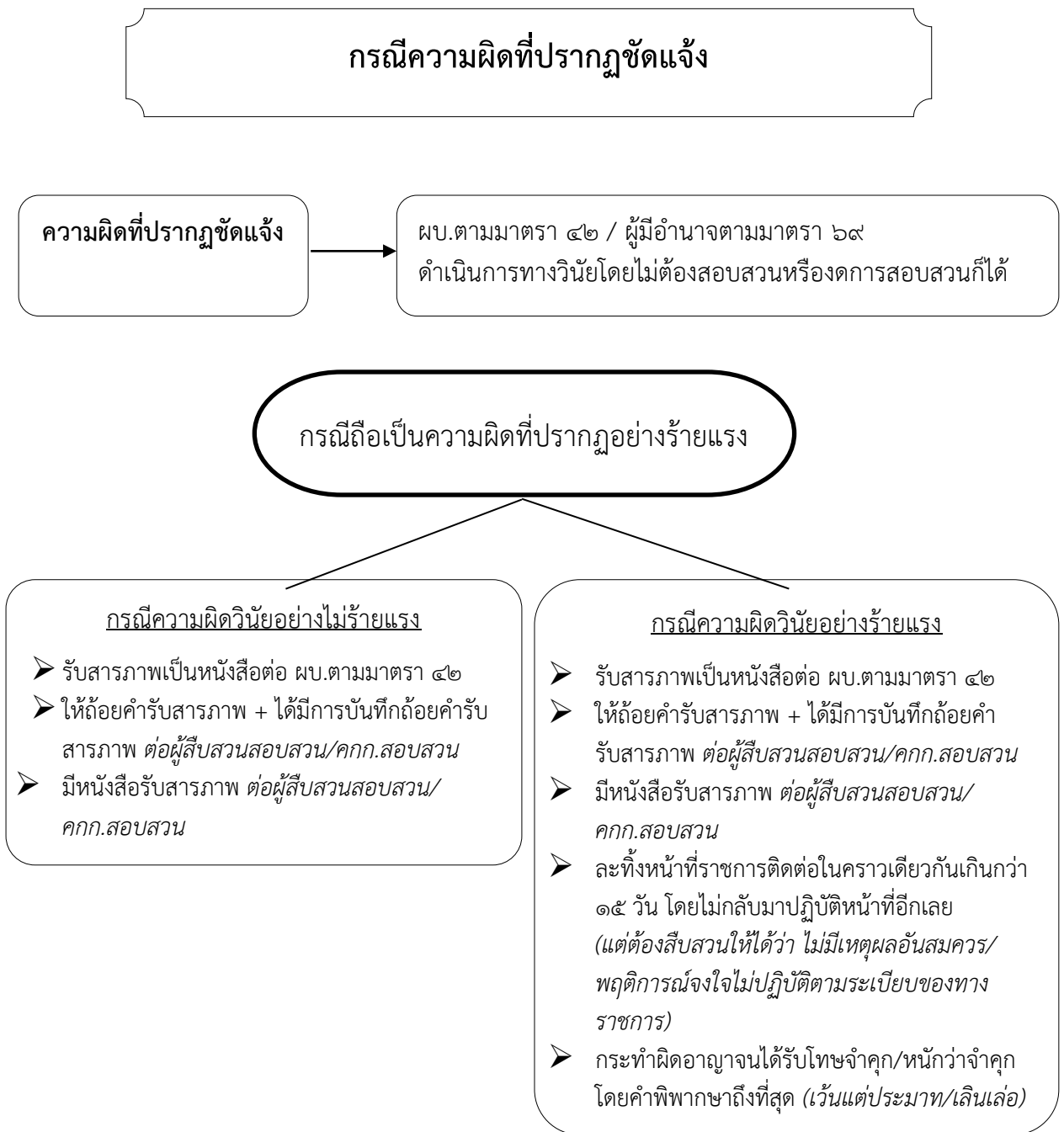

แผนภาพที่ ๓

การดำเนินการกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

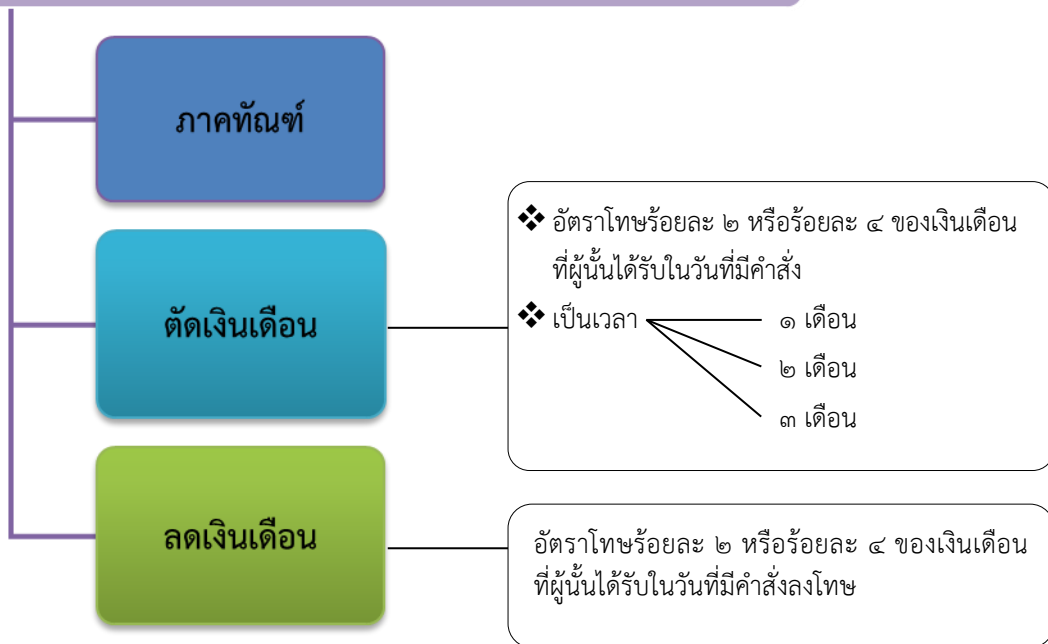
แผนภาพที่ ๔

แผนภาพที่ ๕

อำนาจการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน และลดเงินเดือน

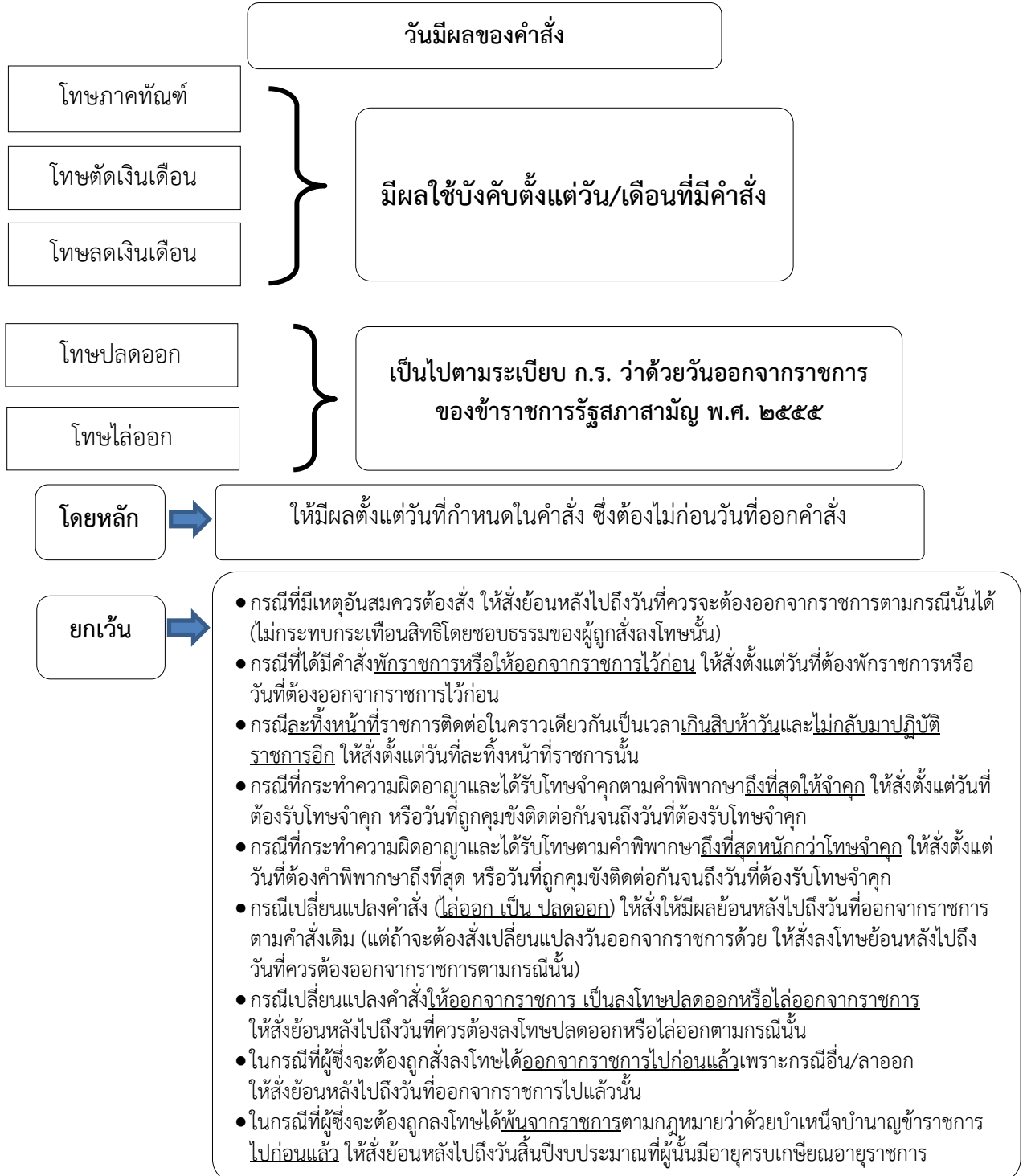
ให้อำนาจผู้บังคับบัญชาตามมาตรา ๔๒ มีอำนาจสั่งลงโทษ

แผนภาพที่ ๒

การสั่งยุดีเรื่อง ลงโทษ หรืองดโทษ

- ทำเป็นคำสั่งตามแบบตัวอย่างที่ ก.ร. กำหนด
- แจ้งคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา/ผู้ถูกลงโทษทราบโดยเร็ว
- แจ้งสิทธิอุทธรณ์ไว้ในคำสั่งด้วย

แผนภาพที่ ๗

การมีคำสั่งใหม่กรณีมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ งดโทษ หรือยกโทษ

- ให้ยกเลิกคำสั่งเดิมแล้วสั่งใหม่ตามแบบตัวอย่างที่ ก.ร. กำหนด
- วิธีการจ่ายเงินเดือนระหว่างที่ถูกไล่ออกหรือปลดออก ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการแล้วต่อมาได้รับการพิจารณา ยกโทษ พ.ศ. ๒๕๓๘

	กรณีที่ต้องมีคำสั่งใหม่	วิธีดำเนินการเกี่ยวกับโทษที่ได้รับไปแล้ว
วินัยอย่างร้ายแรง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ให้ออกคำสั่งลงโทษใหม่<ul style="list-style-type: none"> - ในความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง - งดโทษ - ยกโทษ ➤ ให้สั่งให้ผู้นั้นกลับเข้ารับราชการ<ul style="list-style-type: none"> - ในตำแหน่งเดิม/ตำแหน่งอื่นในประเภทและระดับเดียวกัน - ถ้าไม่อาจสั่งให้กลับเข้ารับราชการได้ เพราะพ้นจากราชการไปก่อนแล้ว ให้แสดงเหตุไว้ และให้มีคำสั่งงดโทษ/ยุติเรื่อง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ถ้ามิได้กระทำผิด + ไม่มีมลทินหรือมัวหมอง<ul style="list-style-type: none"> - จ่ายเต็ม (จ่ายตามที่ผู้มีอำนาจกำหนด) ➤ ถ้าได้กระทำผิดหรือมีมลทิน/มัวหมอง<ul style="list-style-type: none"> - จ่ายไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่ได้รับในขณะออกจากราชการ ตามที่รมต.เจ้าสังกัดกำหนด ➤ กรณีตายก่อนกรณีถึงที่สุด<ul style="list-style-type: none"> - ให้ รมต. เจ้าสังกัดวินิจฉัยตามหลักฐานที่มีอยู่ว่าจะจ่ายหรือไม่
วินัยอย่างไม่ร้ายแรง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ให้ออกคำสั่ง<ul style="list-style-type: none"> - ลดโทษ - ยกโทษ - งดโทษ - เพิ่มโทษ	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ลดโทษ/ลดอัตราโทษในโทษตัดเงินเดือน/ลดเงินเดือน<ul style="list-style-type: none"> - ให้คิดคำนวณเงินในขณะที่มีคำสั่งลงโทษเดิม และคืนส่วนที่ตัด/ลดเกินให้ผู้นั้น ➤ ลดโทษเป็นการภาคทัณฑ์ ➤ ยกโทษ ➤ งดโทษ ➤ เพิ่มโทษ/เพิ่มอัตราโทษในโทษตัดเงินเดือน/ลดเงินเดือน<ul style="list-style-type: none"> - ให้คิดคำนวณจำนวนเงินขณะที่มีคำสั่งลงโทษเดิม ➤ เพิ่มโทษเป็นวินัยอย่างร้ายแรง<ul style="list-style-type: none"> - ให้คืนเงินที่ตัด/ลดไปแล้ว <p style="text-align: right;">} ให้คืนเงินทั้งหมด</p>

แผนภาพที่ ๘

การสั่งพักราชการ และการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

	การพักราชการ	การออกจากราชการไว้ก่อน
<p>เหตุ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกตั้ง คกก.สอบสวน/ฟ้องคดีอาญา/ตั้งหาว่ากระทำผิดอาญา (ไม่รวมประมาท/ลหุโทษ) - มีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าอยู่หน้าที่ราชการต่ออาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ - เรื่องการปฏิบัติ/ละเว้นการปฏิบัติโดยทุจริต ความประพฤติ/พฤติการณ์อันไม่น่าไว้วางใจ โดย พนง.อัยการมิได้รับเป็นทนายแก้ต่างให้ และถ้าคงอยู่ในหน้าที่ราชการต่ออาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ - คงอยู่ในหน้าที่จะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวน/ไม่สงบเรียบร้อย - ถูกควบคุม/ขัง/จำคุก ติดต่อกันเกินกว่า ๑๕ วัน - ถูกสอบสวนและต่อมาถูกพิพากษาถึงที่สุดว่าผิดในเรื่องที่สอบสวน/ถูกสอบสวนภายหลังที่คำพิพากษาถึงที่สุดว่าผิดในเรื่องที่สอบสวนนั้น โดยข้อเท็จจริงประจักษ์ชัดว่าการกระทำผิดนั้นเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเหตุถูกสั่งพักราชการ - การสอบสวน/ดำเนินคดีจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว
<p>ระยะเวลา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีผลอยู่ตลอดเวลาที่มีคำสั่ง - เว้นแต่ <ul style="list-style-type: none"> - ร้องทุกข์ตาม ม. ๘๘ และผู้มีอำนาจเห็นควรสั่งให้กลับก่อนสอบสวนหรือพิจารณาเสร็จ เนื่องจาก <ul style="list-style-type: none"> - พฤติการณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนหรือพิจารณา และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย - การดำเนินการทางวินัยล่วงพ้น ๑ ปีแล้วยังไม่เสร็จ และไม่มีพฤติการณ์ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนหรือพิจารณา และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย - ผู้มีอำนาจสั่งให้กลับก่อนสอบสวนหรือพิจารณาเสร็จ 	

	การพักราชการ	การออกจากราชการไว้ก่อน
วันมีผล	<ul style="list-style-type: none"> - มีผลตั้งแต่วันออกคำสั่ง - เว้นแต่ <ul style="list-style-type: none"> - ถูกควบคุม/ขัง - ถูกจำคุก <p style="margin-left: 40px;">} → นับแต่วันถูกควบคุม/ขัง/จำคุก</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีคำสั่งใหม่เพราะคำสั่งเดิมไม่ชอบ → ตามคำสั่งเดิม - กรณีถูกสั่งให้ออกไว้ก่อนที่ได้มีการสั่งพักราชการไว้ก่อน → นับแต่วันพักราชการ 	
หลายสำนวน	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ส่งทุกสำนวน / หรือทุกคดี - ถ้ามีสำนวนเพิ่มขึ้นและเข้าลักษณะการสั่งการพัก/ให้ออก → ให้ส่งทุกสำนวนหรือทุกคดี 	
การสั่ง ในบางตำแหน่ง	<p>—</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บริหารระดับสูง - วิชาการทรงคุณวุฒิ <p style="margin-left: 40px;">} ให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อมีพระบรมราชโองการ ให้พ้นจากตำแหน่ง</p>
ปรากฏผล การสอบสวน	<ul style="list-style-type: none"> - ผิดวินัยร้ายแรง → สั่งลงโทษ - ผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง → สั่งลงโทษ + สั่งให้กลับ → สั่งดโทษ + ระบุเหตุที่สั่งให้กลับไม่ได้ <p style="margin-left: 40px;">} พ้นราชการ ถูกสั่งให้ออก ออกจากราชการ (ยกเว้นตาย ไปใช้ข้อ ๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มิได้กระทำผิดวินัย → สั่งยุติเรื่อง + สั่งให้กลับ → สั่งยุติเรื่อง + ระบุเหตุที่สั่งให้กลับไม่ได้ <p style="margin-left: 40px;">} พ้นราชการ ถูกสั่งให้ออก ออกจากราชการ (ยกเว้นตาย ไปใช้ข้อ ๕๙)</p>	<p>เหมือนกรณีการพักราชการ</p>

	การพักราชการ	การออกจากราชการไว้ก่อน
	<p>- กรณีถูกสั่งพักราชการ/สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน กรณีอื่นอีกด้วย</p> <p>ถ้าผลว่าผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ➡ รอฟังผลกรณีอื่น + ยังไม่ต้องสั่งให้กลับ</p> <p>ถ้าผลว่ามีได้กระทำผิดวินัย ➡ สั่งยุติเรื่อง + แสดงเหตุที่ไม่สั่งให้กลับ</p>	<p>- กรณีถูกสั่งให้ออกจากราชการในกรณีอื่นอีกด้วย</p> <p><u>ถ้าผลว่าผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง</u></p> <p>➡ รอฟังผลกรณีอื่น + ยังไม่ต้องสั่งให้กลับ</p> <p><u>ถ้าผลว่ามีได้กระทำผิดวินัย</u></p> <p>➡ สั่งยุติเรื่อง + แสดงเหตุที่ไม่สั่งให้กลับ</p>
		<p>- กรณีถูกสั่งพักราชการในกรณีอื่นอีกด้วย</p> <p><u>ถ้าผลว่าผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง</u></p> <p>➡ รอฟังผลกรณีอื่น + สั่งให้กลับเข้ารับราชการแต่แสดงเหตุที่ไม่อาจกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้</p> <p><u>ถ้าผลว่ามีได้กระทำผิดวินัย</u></p> <p>➡ สั่งยุติเรื่อง + สั่งให้กลับเข้ารับราชการแต่แสดงเหตุที่ไม่อาจกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการได้</p>

	การพักราชการ	การออกจากราชการไว้ก่อน
<p>ปรากฏผลแห่งคดีถึงที่สุด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ถึงที่สุดให้จำคุก/หนักกว่าจำคุก (เว้นแต่ประมาท/ลหุโทษ) ➔ ส่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรงโดยไม่ต้องสั่งให้กลับ - จำคุกในความผิดประมาท/ลหุโทษ - จำคุกโดยคำสั่งของศาล } ➔ แต่งตั้ง คกก.สอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง หรือสั่งให้ออกจากราชการแล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องสั่งให้กลับ - รอการลงโทษ/โทษอื่น ➔ สั่งให้กลับ + ดำเนินการทางวินัยต่อไป - ศาลมิได้วินิจฉัยว่าผิดอาญา/มิได้ฟ้อง ➔ สั่งให้กลับ + ถ้ามีมูลวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยต่อไป 	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> <p>การออกจากราชการไว้ก่อน (ถ้ามีกรณีอื่นที่ถูกสั่งพักราชการด้วย ให้สั่งให้กลับเข้ารับราชการ โดยแสดงเหตุว่ายังไม่อาจกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ) (ถ้าพ้นจากราชการ/ถูกสั่งให้ออก/ออกจากราชการเหตุอื่นไปแล้ว/มีกรณีถูกสั่งให้ออกไว้ก่อน ก็ไม่ต้องสั่งให้กลับ แต่ให้แสดงเหตุที่ไม่สั่งด้วย)</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>การออกจากราชการไว้ก่อน (ถ้ามีกรณีอื่นที่ถูกสั่งพักราชการด้วย ให้สั่งให้กลับเข้ารับราชการ โดยแสดงเหตุว่ายังไม่อาจกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ) (ถ้าพ้นจากราชการ/ถูกสั่งให้ออก/ออกจากราชการเหตุอื่นไปแล้ว/มีกรณีถูกสั่งให้ออกไว้ก่อน ก็ไม่ต้องสั่งให้กลับ แต่ให้แสดงเหตุที่ไม่สั่งด้วย)</p> </div>

	การพักราชการ	การออกจากราชการไว้ก่อน
ปรากฏ ผลการสอบสวน/ คดีถึงที่สุด ในเรื่องอื่น ที่มีได้สั่งให้พัก/ ให้ออกไว้ก่อน	- ผิดวินัยอย่างร้ายแรง/ถึงที่สุดให้จำคุกหรือหนักกว่าจำคุก (เว้นแต่ประมาทหรือลหุโทษ) ➡	สั่งลงโทษวินัยอย่างร้ายแรง
	- ผิดวินัยไม่อย่างร้ายแรง ➡	ให้รอการดำเนินการทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงไว้ก่อน จนกว่าจะปรากฏผลสอบสวน/คดีถึงที่สุดในกรณีอื่นนั้น
	- ให้ออกจากราชการ ตาม ม. ๘๓ (๖), (๗) หรือ (๘) ➡	ให้สั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
	- มิได้กระทำผิดวินัยในเรื่องนั้น ➡	ให้สั่งยุติเรื่องนั้น

บทที่ ๒
กฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลัง
และกรณีตัวอย่างการกระทำผิดของหน่วยงานต่าง ๆ

๑. กฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลัง

๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔

มาตรา ๖๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.ร. ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓

มาตรา ๖๓ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

๒) กฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๒ ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

...

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

(๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ

...

(๕) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

...

(๑๒) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

ข้อ ๓ ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

...

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

...

ข้อ ๕ ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ ผู้นั้น เป็นผู้กระทำผิดวินัย

ข้อ ๖ การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

...

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๗) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามข้อ ๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๓) ระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔) ระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๕) ระเบียบรัฐสภา ว่าด้วยการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๖) หนังสือ ก.ร. ที่ ๒๘/๒๕๓๗ (ว ๘) ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๗ เรื่อง การลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงบางกรณี

ตามหนังสือดังกล่าว ก.ร. ได้มีมติเห็นชอบให้ส่วนราชการสังกัดรัฐสภานำมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ เรื่อง ขอปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาถือปฏิบัติโดยอนุโลม โดยกรณีที่เกี่ยวข้องคือ กรณีการลงโทษผู้กระทำผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งควรลงโทษเป็นไล่ออกจากราชการ การนำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนหรือมีเหตุอันควรปรานีอื่นใดไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออกจากราชการ

ตัวอย่างข้อกำหนดตามระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลังกรณีต่าง ๆ

๑) วิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน

หลัก การจ่ายเงินให้จ่ายเป็นเช็ค

ยกเว้น กรณีที่จ่ายจากเงินอุดหนุนราชการซึ่งเก็บรักษาไว้เป็นเงินสด หรือการจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง ผู้รับบำนาญหรือเบี้ยหวัด หรือการจ่ายเงินที่มีวงเงินต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จะจ่ายเป็นเงินสดก็ได้

การจ่ายเงินผ่านธนาคารหรือด้วยวิธีอื่นใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

(ข้อ ๔๓ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

๒) การเขียนเช็คสั่งจ่ายเงิน

(๑) การจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน ในกรณีซื้อทรัพย์สิน/จ้างทำของ/เช่าทรัพย์สิน ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามของเจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน โดยขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออกและขีดคร่อมด้วย

(๒) การจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน นอกจากกรณีตาม (๑) ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามของเจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน โดยขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” และจะขีดคร่อมหรือไม่ก็ได้

(๓) ในกรณีสั่งจ่ายเงินเพื่อขอรับเงินสดมาจ่าย ให้ออกเช็คสั่งจ่ายในนามเจ้าหน้าที่การเงินของส่วนราชการ และขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก ห้ามออกเช็คสั่งจ่ายเงินสด

ห้ามลงลายมือชื่อสั่งจ่ายในเช็คไว้ล่วงหน้า โดยยังมีได้มีการเขียนหรือพิมพ์ชื่อผู้รับเงินวันที่ออกเช็ค และจำนวนเงินที่สั่งจ่าย

การเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินในเช็คที่เป็นตัวเลขและตัวอักษรให้เขียนหรือพิมพ์ให้ขีดเส้น และขีดคำว่า “บาท” หรือขีดเส้นหน้าจำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษรโดยไม่มีช่องว่างที่จะเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินเพิ่มเติมได้ และให้ขีดเส้นตรงหลังชื่อสกุล ชื่อบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจนขีดคำว่า “หรือผู้ถือ” โดยมีให้มีการเขียนหรือพิมพ์ชื่อบุคคลอื่นเพิ่มเติมได้

(ข้อ ๔๔ - ๔๕ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

๓) การส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่าย

กำหนดเวลากรณีต่าง ๆ ดังนี้

(๑) กรณีเดินทางไปประจำต่างสำนักงาน/เดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม ให้ส่งแก่ส่วนราชการผู้ให้ยืมโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียน/รณานัติ แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับจากวันได้รับเงิน

(๒) กรณีเดินทางไปราชการอื่น รวมทั้งการเดินทางไปตามประเทศชั่วคราว ให้ส่งแก่ส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสิบห้าวันนับจากวันกลับมาถึง

(๓) การยืมเงินเพื่อปฏิบัติราชการนอกจาก (๑) หรือ (๒) ให้ส่งแก่ส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสามสิบวันนับจากวันได้รับเงิน

ในกรณีผู้ยืมได้ส่งหลักฐานการจ่าย เพื่อส่งใช้คืนเงินยืมแล้วมีเหตุต้องทักท้วง ให้แจ้งข้อทักท้วงให้ผู้ยืมทราบโดยด่วน แล้วให้ผู้ยืมปฏิบัติตามคำทักท้วงภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่ได้รับคำทักท้วง หากผู้ยืมมิได้ดำเนินการตามคำทักท้วงและไม่ได้ชี้แจงเหตุผลให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมทราบ ให้ส่วนราชการผู้ให้ยืมดำเนินการตามเงื่อนไขในสัญญาการยืมเงิน โดยถือว่าผู้ยืมยังมีได้ส่งใช้คืนเงินยืมเท่าจำนวนที่ทักท้วง

(ข้อ ๕๗ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

ในกรณีที่ผู้ยืมมิได้ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการสำนักงานการคลังและงบประมาณเรียกให้ชดใช้เงินยืมตามเงื่อนไขในสัญญาการยืมเงินให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนด

ในกรณีที่ไม้อาจปฏิบัติได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานการคลังและงบประมาณรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ เพื่อพิจารณาสั่งการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาการยืมเงินต่อไป

(ข้อ ๕๘ ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

๒. ตัวอย่างกรณีของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

สถิติการกระทำผิดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญ

ในที่นี้จะกล่าวถึงสถิติการกระทำผิดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญเกี่ยวกับเรื่องการเงิน การคลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ โดยแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมที่กระทำความผิดวินัย ได้ดังนี้

ตารางแสดงลักษณะพฤติกรรมที่กระทำความผิดวินัย

ลักษณะพฤติกรรมที่กระทำความผิดวินัย	สถิติการกระทำผิดในแต่ละปี พ.ศ.					
	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
ยืมเงินหรือถอนราชการไปใช้ไม่ถูกต้อง หรือไม่ส่งคืนเงินหรือถอนราชการ	๑		๒	๑	๒	
สั่งการหรือดำเนินการไปโดยไม่มีอำนาจหรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของทางราชการหรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ				๑	๑	๒
รวม	๑		๒	๒	๓	๒

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างแนวทางการลงโทษของ ก.ร. ที่ผ่านมา ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ข้าราชการรัฐสภาสามัญได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะเดินทางในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๒๔ เมษายน ๒๕๕๖ และเป็นผู้รับผิดชอบดูแลค่าใช้จ่ายในการเดินทางดังกล่าว โดยได้รับอนุมัติงบประมาณในการเดินทาง จำนวน ๑,๙๖๖,๗๑๗ บาท บุคคลดังกล่าวได้ทำสัญญายืมเงินงบประมาณ แต่ปรากฏว่าไม่นำส่งใบสำคัญคู่จ่ายและเงินคืนสำนักงานคลังและงบประมาณภายในกำหนดเวลาตามระเบียบของทางราชการ แม้ภายหลังได้นำเงินมาชำระคืนจนครบถ้วน แต่ก็เป็นเวลาที่ยังกำหนด ๑๕ วัน ตามระเบียบฯ ไปแล้ว ถือเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖๐ (๒) ประกอบกับในการเดินทางไปราชการต่างประเทศในครั้งนี้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่เป็นเงินนอกราชการซึ่งเป็นเงินของสมาชิกและผู้ติดตาม ซึ่งข้าราชการดังกล่าวเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เมื่อปรากฏว่ามีรายละเอียดค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายจริงน้อยกว่าจำนวนเงินที่ได้รับจากสมาชิกและผู้ติดตาม เป็นหน้าที่ที่ต้องคืนเงินส่วนที่เหลือแก่สมาชิกและผู้ติดตาม แต่ปรากฏว่าข้าราชการดังกล่าวมิได้ดำเนินการคืนเงินในส่วนที่เหลือจ่ายคืนสมาชิกและผู้ติดตามโดยเร็ว กลับปล่อยให้ระยะเวลาล่วงเลยมาเป็นเวลานานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อสำนักงานคลังและงบประมาณมีหนังสือทวงถาม ก็รีบนำส่งเอกสารหลักฐานและมีการนำเงินสดมาฝากไว้ที่ตู้নিরায়ของสำนักงานคลังและงบประมาณ

ฐานความผิดและระดับโทษ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และแบบธรรมเนียมของทางราชการตามข้อ ๒ (๓) และฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตนและไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนตามข้อ ๒ (๑๒) ลงโทษตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๓ เดือน

ตัวอย่างที่ ๒ ข้าราชการรัฐสภาสามัญได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยมีพฤติการณ์กระทำความผิด หลายกรณี

๑. ยืมเงินราชการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของคณะผู้แทนกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภา ในการเดินทางไปเยือนต่างประเทศแต่มิได้นำเงินเหลือจ่ายส่งคืนคลังภายในกำหนดตามระเบียบของทางราชการ

๒. ปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมเบิกเงินในบัญชีสมุดเงินฝากบุคคลอื่น โดยไม่มีอำนาจกระทำการดังกล่าว

๓. กระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ และศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

๔. กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในสถานที่ราชการและรับของโจร

ฐานความผิดและระดับโทษ พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๓ (๓) วรรคหนึ่ง และข้อ ๓ (๑๗) วรรคสอง ของกฎ ก.ร. ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)ฯ ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ ลงโทษไล่ออกจากราชการ

กรณีนี้ในส่วนของความผิดที่เกี่ยวกับการเงินการคลังคือมิได้นำเงินเหลือจ่ายส่งคืนสำนักการคลังและงบประมาณภายในกำหนดตามระเบียบของทางราชการ ฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ด้วยความอุตสาหะเอาใจใส่ และระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ แต่มีพฤติการณ์การกระทำความผิดที่ร้ายแรงกรณีอื่นด้วย คือ ปลอมเอกสาร และกระทำความผิดอาญาฐานลักทรัพย์และศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ตัวอย่างที่ ๓ ข้าราชการรัฐสภาสามัญกระทำผิดวินัยกรณีบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ราชการจากการได้รับอนุมัติให้เดินทางไปศึกษาดูงาน ดังนี้

๑. ออกเดินทางล่าช้าจากกำหนดการเดินทาง ๑ วัน อันเกิดจากการจำวันเดินทางผิด

๒. มิได้ส่งเงินเหลือจ่ายคืนสำนักการคลังฯ ภายในวันทำการถัดจากวันเดินทางกลับถึงสำนักงาน และไม่ส่งใบสำคัญคู่จ่ายภายใน ๓๐ วันนับแต่ครบกำหนดตามสัญญาเยี่ยมเงิน และสำนักการคลังและงบประมาณ ได้มีหนังสือทวงถามถึง ๔ ครั้ง จึงได้นำเงินเหลือจ่ายมาคืน

๓. จัดทำรายงานค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาดูงาน โดยรายงานค่าใช้จ่ายในส่วนค่าเบี้ยและค่าที่พัก ๕ วัน และ ๔ วัน ตามลำดับ ผิดไปจากความจริงที่มีสิทธิเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงได้เพียง ๔ วัน และ ๓ วัน ตามลำดับ เนื่องจากเดินทางไปล่าช้าจากกำหนดการ ๑ วัน อีกทั้งยังใช้สิทธิเบิกค่านานพาหนะมากกว่าผู้ร่วมเดินทางคนอื่นมาก เป็นการรายงานค่าใช้จ่ายในการเดินทางอันเป็นเท็จต่อผู้บังคับบัญชาและทำให้ราชการเสียหายอย่างร้ายแรง

๔. รายงานค่าใช้จ่ายในการเดินทางอันเป็นเท็จต่อผู้บังคับบัญชาทำให้ได้รับประโยชน์จากเงินค่าเบี้ยเลี้ยงและเงินค่าที่พัก รวมทั้งเงินส่วนต่างค่านานพาหนะเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมคณะ โดยไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

ฐานความผิดและระดับโทษ พฤติการณ์ที่ ๑ เป็นความผิดฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการและประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ พฤติการณ์ที่ ๒ เป็นความผิดฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ พฤติการณ์ที่ ๓ เป็นความผิดฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และพฤติการณ์ที่ ๔ เป็นความผิดฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และมีความผิดฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงลงโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่างที่ ๔ ข้าราชการรัฐสภาสามัญได้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีทำสัญญาการยืมเงินจากสำนักการคลังและงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ จำนวน ๒ ฉบับ และเมื่อเดินทางกลับมาถึงสำนักงาน ก็ได้ส่งหลักฐานการจ่ายเงินและเงินเหลือจ่ายที่ยืมไป (ถ้ามี) ภายในกำหนดระยะเวลาตามระเบียบของทางราชการจนถูกสำนักการคลังและงบประมาณทวงถาม โดยมีการส่งคืนเพียงบางส่วน และมีเงินเหลือค้างคืน และสำนักงานได้ดำเนินการหักเงินเดือน โดยเมื่อรวมระยะเวลาตั้งแต่วันครบกำหนดที่ต้องส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่ายที่ยืมไปในสัญญาการยืมเงินฉบับที่ ๑ และสัญญาการยืมเงินฉบับที่ ๒ จนถึงวันที่มีการส่งรายงานค่าใช้จ่ายในการเดินทางของสัญญาการยืมเงินทั้ง ๒ ฉบับ ให้สำนักการคลังฯ แล้ว รวมระยะเวลากว่า ๘ เดือน

ฐานความผิดและระดับโทษ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และแบบธรรมเนียมของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ลงโทษปลดออก

กรณีนี้แม้ส่วนราชการจะได้ดำเนินการหักเงินเดือนเพื่อชดใช้ตามสัญญายืมแล้วก็ตาม ก็ไม่ทำให้พ้นความรับผิดทางวินัย และกรณีนี้ถือเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และแบบธรรมเนียมของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามข้อ ๒ (๓) และ (๕) ข้อ ๕ และข้อ ๖ (๗) ของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕

ตัวอย่างที่ ๕ ข้าราชการรัฐสภาสามัญทำสัญญายืมเงินจากสำนักการคลังและงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางเยือนต่างประเทศอย่างเป็นทางการของประธานรัฐสภาและคณะ เมื่อเดินทางกลับมาถึงสำนักงาน และครบกำหนดตามสัญญาการยืมเงินแล้ว มิได้ส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) สำนักการคลังฯ ได้มีบันทึกทวงถามสองครั้ง แต่ข้าราชการรายดังกล่าว ก็ไม่ดำเนินการใดและไม่แจ้งเหตุผลให้สำนักการคลังฯ ทราบ และมีการหักเงินเดือน เพื่อชดใช้สัญญาการยืมเงิน ก็ยังไม่ได้ดำเนินการส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) หรือติดต่อให้สำนักการคลังและงบประมาณทราบ จึงมีการดำเนินการทางวินัยแก่บุคคลดังกล่าว ในระหว่างที่ถูกสอบสวน ได้นำส่งรายงานค่าใช้จ่ายพร้อมหลักฐานการจ่ายให้สำนักการคลังและงบประมาณตรวจสอบ นับจากวันครบกำหนดสัญญาการยืมเงินระยะเวลาได้ล่วงเลยไปเนิ่นนานถึง ๒ ปี ๘ เดือน และสำนักการคลังและงบประมาณ ได้นำเงินที่หักจากเงินเดือน มาชดใช้สัญญาการยืมเงินจนครบตามจำนวนหนี้ค้างชำระแล้ว

ฐานความผิดและระดับโทษ จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเพิกเฉย ไม่มุ่งมั่น ตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ลงโทษปลดออก

ตัวอย่างที่ ๖ ข้าราชการรัฐสภาสามัญได้กระทำผิดวินัยกรณีโอนเงินค่าบำรุงสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ ๓ รายการ ค่าเช่าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร โดยนำเงินยืมราชการที่เบิกมาแต่ละรายการไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์และปราศจากอำนาจตามกฎหมาย และนำเงินยืมราชการไปหรือนำไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ฐานความผิดและระดับโทษ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ประกอบหนังสือ ก.ร. ที่ ๒๘/๒๕๓๗ (ว ๘) ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๗ ซึ่งให้นำมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งควรลงโทษไล่ออก แม้จะได้นำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนก็ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออก ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ลงโทษไล่ออก

กรณีนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามข้อ ๒ (๓) ประกอบข้อ ๕ ของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ และเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต ตามข้อ ๖ (๑) ของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบหนังสือ ก.ร. ที่ ๒๘/๒๕๓๗ (ว ๘) ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๗ ซึ่งให้นำมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการลงโทษข้าราชการผู้กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการซึ่งควรลงโทษไล่ออก แม้จะได้นำเงินที่ทุจริตไปแล้วมาคืนก็ไม่เป็นเหตุลดหย่อนโทษลงเป็นปลดออก ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ตัวอย่างที่ ๗ ข้าราชการรัฐสภาสามัญได้กระทำผิดวินัยกรณีส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่ายจากการเดินทางไปราชการของคณะกรรมการคืบ สำนักการคลังและงบประมาณ ค่าเช่าเป็นเวลาทั้งสิ้น ๘ เดือน ๙ วัน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อ ๕๖ (๒) ของระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่กำหนดให้ผู้ยื่นส่งหลักฐานการจ่ายเงินและเงินเหลือจ่ายที่ยืมไปในกรณีเดินทางไปราชการอื่นแก่ส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสิบห้าวันนับจากวันกลับมาถึง

ฐานความผิดและระดับโทษ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ สมควรได้รับโทษ ลงโทษลดเงินเดือนร้อยละ ๔

กรณีนี้เกิดขึ้นภายหลังที่มีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ ตามข้อ ๕๖ (๒) ได้กำหนดให้ผู้ยื่นส่งหลักฐานการจ่ายและเงินเหลือจ่ายที่ยืมไป (ถ้ามี) กรณีเดินทางไปราชการอื่น รวมทั้งการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ให้ส่งแก่ส่วนราชการผู้ให้ยืมภายในสิบห้าวันนับจากวันกลับมาถึง ซึ่งมีหลักการเดียวกับระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑

ตัวอย่างที่ ๘ ข้าราชการรัฐสภาสามัญไม่ปฏิบัติตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ ในการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ โดยมีพฤติการณ์จ่ายเงินโดยไม่มีผู้รับเงินและไม่มีใบสำคัญคู่จ่าย ตามเอกสารขอเบิก (ฎีกา) และรับคืนเงินโดยไม่ออกใบเสร็จรับเงิน ตามเอกสารขอเบิก (ฎีกา) โดยนำเงินราชการไปใช้จ่ายส่วนตัวทำให้อัตนเองได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

ฐานความผิดและระดับโทษ พฤติการณ์เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ และกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ลงโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่างที่ ๙ ข้าราชการรัฐสภาสามัญไม่ปฏิบัติตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ ดังนี้

กรณีที่ ๑ การรับเงินโดยจัดทำสำเนาใบเสร็จรับเงินน้อยกว่าเงินที่ได้รับจริง

กรณีที่ ๒ การจ่ายเงินโดยมิได้จ่ายจริงให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงิน ตามเอกสารขอเบิก (ฎีกา) สัญญาการยืมเงิน และ

กรณีที่ ๓ การจ่ายเงินโดยไม่มีใบสำคัญคู่จ่ายตามเอกสารขอเบิก (ฎีกา) สัญญาการยืมเงิน

โดยนำเงินราชการไปใช้จ่ายส่วนตัวทำให้ตนเองได้ประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งมีการปลอมใบเสร็จรับเงินและออกใบรับใบสำคัญโดยไม่มีใบสำคัญคู่จ่ายจริง

ฐานความผิดและระดับโทษ พฤติการณ์เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของทางราชการ และกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริตและฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ลงโทษไล่ออกจากราชการ

๓. กรณีหน่วยงานอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

๓.๑ ข้าราชการพลเรือน^{๒๕}

ตัวอย่าง ๑ เจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านบัญชีและการเงิน ไม่จัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน ไม่ทำรายงานการใช้จ่ายเงินและงบเดือน ส่งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบ ไม่ลงทะเบียนคุมเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี วางฎีกาเบิกจ่ายเงินโดยไม่มีการตรวจสอบใบสำคัญให้ถูกต้องก่อนนำใบสำคัญไปวางฎีกาเบิกจ่าย วางฎีกาซื้อซอง รับเงินแต่ไม่มีการออกใบเสร็จรับเงิน

ฐานความผิดและระดับโทษ ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง และจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของรัฐบาล เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง และมาตรา ๘๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓๓ ลงโทษไล่ออก

ตัวอย่าง ๒ พนักงานธุรการ ๕ ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ได้เขียนเช็คส่งจ่ายเงินสดเงินค่าอาหารเสริม (นม) จำนวน ๓๖๙,๖๓๕ บาท โดยไม่ระบุชื่อเจ้าหน้าที่ ไม่ขีดคร่อม หรือขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก เมื่อผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อในเช็คดังกล่าวแล้ว จึงได้นำเช็คไปขึ้นเงินที่ธนาคารแล้วนำไปหมุนใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

ฐานความผิดและระดับโทษ เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มีควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการและเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ลงโทษไล่ออก

---

^{๒๕} สำนักงานข้าราชการพลเรือน, แนวทางการลงโทษข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕, กรกฎาคม ๒๕๕๒

ตัวอย่างที่ ๓ เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน ๕ ได้ลงนามในฐานะผู้สั่งจ่ายเช็ค จำนวนเงิน ๓๖๙,๖๓๕ บาท ตามโครงการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) ให้แก่สหกรณ์โคนม ผู้ขาย โดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องก่อนว่าเช็คที่ลงนามไม่ได้ระบุชื่อสหกรณ์โคนม ไม่มีการขีดคร่อมเช็คและขีดฆ่าคำว่า “หรือผู้ถือ” ออก แต่เป็นเช็คระบุว่าจ่าย “สด” โดยไม่ถูกต้องตามระเบียบ เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานธุรการ ๔ พุจริตยกยอกนำเช็คดังกล่าวไปเบิกเงินไปหมุนใช้ประโยชน์ส่วนตัว แต่ภายหลังได้ดำเนินการให้เจ้าพนักงานธุรการ ๔ ผู้นี้ นำเงินที่ทุจริตไปชดใช้คืนให้แก่สหกรณ์โคนมแล้ว

ฐานความผิดและระดับโทษ เป็นการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ และไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาล โดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ ลงโทษ ภาคทัณฑ์

ตัวอย่างที่ ๔ เจ้าหน้าที่บริหารสาธารณสุข ๖ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน ไม่ได้จัดทำระบบบัญชีและทะเบียนทางการเงินทุกวันทำการ และให้เป็นปัจจุบัน จนเป็นเหตุให้การบันทึกการรับเงินในสมุดเงินสดผิดพลาด รวมทั้งได้จัดเก็บเงินสดไว้ในลิ้นชักโต๊ะทำงานของตนในที่ทำงาน โดยไม่จัดหาตู้นิรภัยจัดเก็บ บางครั้งหรือบางวันเก็บเงินสดไว้เกินกว่าที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยไม่นำไปฝากธนาคาร ตลอดจนว่างเว้นการนำสมุดเงินฝากธนาคารไปปรับดอกเบียทำให้ยอดเงินในสมุดฝากเงินกับสมุดเงินสดไม่สัมพันธ์กัน

ฐานความผิดและระดับโทษ เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ ลงโทษ ภาคทัณฑ์

ตัวอย่างที่ ๕ เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๕ ยืมเงินทรวงค่าใช้จ่ายเพื่อจะเดินทางไปราชการต่างจังหวัด แล้วของการเดินทาง เพราะราษฎรเดินขบวนประท้วงและปิดกั้นถนนก่อน และในวันที่จะออกเดินทางไปจังหวัดดังกล่าว แล้วไม่คืนเงินยืมล่าช้าเป็นเวลาหลายเดือน ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาและไม่ชี้แจงเหตุผลให้ทราบ

ฐานความผิดและระดับโทษ เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ ลงโทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

ตัวอย่างที่ ๖ เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข ๖ รับผิดชอบงานการเงินของสถานีอนามัย และเป็นกรรมการเก็บรักษาเงิน ได้เก็บเงินสดที่ได้จากการรักษาพยาบาลไว้ในกล่องนิรภัยเกินกว่าที่ระเบียบของทางราชการกำหนด กล่าวคือ ให้เก็บได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้เก็บเงินสดไว้ในกล่องนิรภัยเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องกันหลายครั้ง ทำให้ทางราชการไม่ได้รับประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากจากต้นเงินส่วนที่เกินวงเงินเก็บรักษาดังกล่าว

ฐานความผิดและระดับโทษ เป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี และนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ ลงโทษ ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๒ เดือน

๓.๒ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา^{๒๖}

^{๒๖} สำนักงาน ก.ค.ศ., คู่มือกรณีตัวอย่างความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับแก้ไขปรับปรุง ครั้งที่ ๑), มกราคม ๒๕๖๐.

ตัวอย่าง ๑ นาย ฉ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะผู้อำนวยการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัยในเรื่องยืมเงินงบประมาณออกมาใช้จำนวน ๒๔ สัญญารวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๘๔๐,๒๖๑ บาท โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ในการยืม และไม่มีการส่งใช้เงินยืม ทั้งที่เจ้าหน้าที่การเงินได้บันทึกแย้งแล้วว่าไม่สามารถยืมได้ และไม่ปรากฏว่าได้นำเงินยืมไปใช้จ่ายในราชการ แต่อย่างใด ภายหลังปรากฏว่านาย ฉ ได้นำเงินที่ยืมจากทางราชการทยอยมาคืนให้กับทางราชการ

ฐานความผิดและระดับโทษ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โทษ ลดชั้นเงินเดือน ต่อมา ก.ค.ศ. เพิ่มโทษจากลดชั้นเงินเดือน ๑ เดือน เป็นโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่าง ๒ นักรัพยากรบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัย เรื่องยืมเงินตรงราชการจำนวน ๗๖,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลงานทางวิชาการ แล้วไม่ส่งใช้เงินยืมภายในกำหนดเวลา จนมีหนังสือแจ้งเตือนจากผู้บังคับบัญชาจึงส่งใช้เงินยืม

ฐานความผิดและระดับโทษ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ลงโทษตัดเงินเดือน ๕ % เป็นเวลา ๑ เดือน

ตัวอย่าง ๓ นาง ข. ตำแหน่งบริหารงานทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงในเรื่องละเลยต่อหน้าที่ ไม่จัดทำทะเบียนคุมรับ - จ่าย ใบเสร็จรับเงิน ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้จัดทำทะเบียนคุมรับ - จ่าย แต่ไม่ปฏิบัติตามและไม่ดูแลรักษาเอกสารสำคัญและ ใบเสร็จรับเงินที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ปลอดภัย ทำให้บุคคลอื่นนำใบเสร็จรับเงินไปใช้โดยผลการ

ฐานความผิดและระดับโทษ ไม่ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของรัฐบาล และกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ลงโทษลดชั้นเงินเดือน ๑ ชั้น

ตัวอย่าง ๔ นักรัพยากรบุคคล ระดับชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทำผิดวินัยในเรื่องปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ที่มิควรได้ในกรณีการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการการศึกษาบุตร โดยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการการศึกษาบุตรตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๙ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๑ เป็นจำนวนเงินที่วงฎีกาเบิกสูงกว่าจำนวนเงินที่พึงจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ และเบิกจ่ายเงินให้กับผู้ไม่ได้ขอเบิกโดยไม่มีการเรียกคืน แล้วนำเงินส่วนเกินโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของตนเองจำนวนเงิน ๒,๗๔๖,๘๓๓ บาท

ความผิดและระดับโทษ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ลงโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่าง ๕ ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระทำผิดวินัยในเรื่องรับมอบเงินสวัสดิการครูและ ค่าเปอร์เซ็นต์จากการจำหน่ายหนังสือแล้วไม่นำไปลงบัญชีของงบประมาณและใช้จ่ายเงินดังกล่าวโดยไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบ

ความผิดและระดับโทษ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานการศึกษา ตัดเงินเดือน ๕% เป็นเวลา ๑ เดือน

ตัวอย่าง ๖ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระทำผิดวินัยในเรื่องเบิกถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของโรงเรียน โดยไม่มีหลักฐานการจ่ายทำให้เงินขาดบัญชีไปจำนวน ๘๒๕,๘๑๗.๙๘ บาท

ความผิดและระดับโทษ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ กรณีจึงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และหน่วยงานทางการศึกษา มติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายของทางราชการ ลงโทษไล่ออกจากราชการ

ตัวอย่าง ๗ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระทำผิดวินัยในเรื่องเบิกถอนเงินโครงการอาหารกลางวันของนักเรียน และเงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรตามโครงการเรียนฟรีไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ความผิดและระดับโทษ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

๔. ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครอง^{๒๗}

ตัวอย่างที่ ๑ เจ้าหน้าที่ (ผู้ได้บังคับบัญชา) รับชำระเงิน ออกใบเสร็จรับเงินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และลงนามในใบเสร็จรับเงินได้ทำการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบการเงินรับ (MIS ๒) และไม่ได้บันทึกข้อมูลในใบเสร็จรับเงินด้วยมือ (บ. ๑๑) เข้าในระบบ ผู้บังคับบัญชาขาดการเอาใจใส่ในการควบคุมดูแลผู้ได้บังคับบัญชามีได้ตรวจสอบการยกเลิกใบเสร็จรับเงินและไม่ได้บันทึกข้อมูลในใบเสร็จรับเงินด้วยมือเข้าในระบบการเงินรับ (MIS ๒) แต่ระบบการบริหารงานเกี่ยวกับการเงินและระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานของรัฐมีความบกพร่องนำมาหักส่วนความรับผิดชอบจากการกระทำละเมิด

หลักกฎหมายและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับงานบัญชีงบประมาณและการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวหน้ากลุ่มงานและหัวหน้าฝ่ายการคลัง นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการอย่างถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในฐานะผู้บังคับบัญชายังมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมดูแลและตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้บังคับบัญชา การที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ที่สูงกว่า ไม่เอาใจใส่ในการควบคุมดูแลและตรวจสอบ เป็นเหตุให้ผู้ได้บังคับบัญชาอาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่นำเงินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้บังคับบัญชาต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิดของผู้ได้บังคับบัญชาด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๓๑/๒๕๕๙)

ตัวอย่างที่ ๒ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การคลัง การงบประมาณและการบัญชีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกคน ทั้งผู้อำนวยการกองคลัง ผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อในเช็ค เจ้าหน้าที่ ผู้ทำหน้าที่เขียนเช็ค เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุมัติ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่รายงานงบเดือน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง ยกยอกเงินงบประมาณไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คโดยไม่ส่งจ่ายเจ้าหน้าที่ อนุมัติให้ยืมเงินราชการทั้งที่มีเงินคงค้างและเกินเวลาคืนเงินราชการ อนุมัติซื้อและจ่ายเงินโดยไม่ได้ทำสัญญายืมเงิน

หลักกฎหมายและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ที่จะให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด โดยให้คำนึงถึง

^{๒๗} สำนักงานศาลปกครอง, พฤติการณ์หรือการกระทำผิด “ละเมิด - วินัย” : เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน - บัญชีและการคลัง, กันยายน ๒๕๖๒.

ระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยไม่ต้องให้ชี้แจงจำนวนความเสียหาย และถ้าการละเมิดเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย ทั้งในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนก็มีให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๑๓/๒๕๕๕)

ตัวอย่างที่ ๓ พฤติการณ์และการกระทำมีการลงนามในใบถอนเงินและเช็คเบิกเงินโดยไม่มีฎีกาหรือจำนวนเงินเกินกว่าจำนวนเงินในฎีกา ลงนามในสมุดบัญชีเงินคงเหลือประจำวัน ในฐานะเป็นกรรมการเก็บรักษาเงินโดยไม่ตรวจสอบว่ามีการลงรายการจริงเท็จอย่างไร ลงนามในใบถอนเงิน และเช็คเบิกเงินโดยมอบให้บุคคลเพียงคนเดียวไปถอนเงิน ไม่เคยตรวจสอบสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินกำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงินการบัญชีและไม่ให้มีการทุจริตเงินของทางราชการ

การทุจริตยักยอกเงินของทางราชการไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบทางวินัยเท่านั้น ยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมดูแล แม้จะมีได้เป็นผู้ร่วมกระทำการทุจริตด้วย หากการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นเหตุให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นโอกาสทุจริตยักยอกเงินหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการ ก็จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๘๕/๒๕๕๖)

ตัวอย่างที่ ๔ นักวิชาการเงินและการบัญชีเบิกเงินจากบัญชีเงินฝากกองทุน เพื่อจ่ายให้กับนักวิจัย แต่ไม่ได้โอนเงินให้ทันที กลับนำเงินที่เหลือไปฝากเข้าบัญชีธนาคารส่วนตัว จนลวงเลยถึง ๕๖ วัน และจ่ายให้นักวิจัยในภายหลัง

การนำเงินราชการฝากเข้าพักไว้ในบัญชีส่วนตัว เป็นการดำเนินการนอกเหนือจากที่ระเบียบกฎหมายกำหนด

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเงินและการบัญชีด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าหน้าที่ที่ปฏิบัติในราชการจะเป็นภารกิจประจำหรือเป็นงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษเป็นคราว ๆ ไปก็ตาม ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการกำหนดอย่างเคร่งครัด การเก็บรักษาเงินราชการไว้ในบัญชีเงินฝากส่วนตัวโดยไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้ให้กระทำได้ ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๓๔/๒๕๕๗)

ตัวอย่าง ๕ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับเงินบริจาคโดยไม่ได้ระบுவัตถุประสงค์ของการบริจาค และไม่ได้นำเงินบริจาคเข้าบัญชีการเงินของโรงเรียนตามระเบียบของทางราชการ อนุมัติให้นำเงินบริจาคไปใช้โดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ถือได้ว่าเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่การอนุมัติให้นำเงินบริจาคไปใช้จ่าย ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางโรงเรียน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค ประกอบกับหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่ถูกต้องชัดเจนสามารถตรวจสอบได้และไม่เบิกซ้ำซ้อนกับเงินของทางราชการที่จะทำให้ราชการเสียหาย

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ การที่ฝ่ายปกครองได้ใช้อำนาจตามกฎหมายออกคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องแสดงเหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้รับคำสั่งได้เข้าใจข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้อย่างถูกต้องและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณีอีกด้วย การพิจารณาอนุมัติเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การเบิกจ่ายหรือการใช้เงินที่อยู่ในความครอบครองดูแลของส่วนราชการนั้น แม้จะมีใช้เงินงบประมาณของแผ่นดิน แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจำเป็นต้องตรวจสอบหลักเกณฑ์หรือวิธีการดำเนินการที่ระเบียบของทางราชการ กำหนดไว้อย่างละเอียดและรอบคอบ และปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวอย่างเคร่งครัด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๔๘๗/๒๕๕๘)

ตัวอย่าง ๖ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ไปเบิกเงินที่จังหวัด ได้ใช้รถยนต์ส่วนตัว โดยได้นำ เชื้อไปขึ้นเงินที่ธนาคารและนำเงินใส่ไว้ในกระเป๋าเอกสารและระหว่างเดินทางกลับได้แวะรับประทานอาหารกลางวัน ประมาณ ๒๐ นาที ซึ่งจอดไว้ที่ริมฟุตบาทห่างจากร้านประมาณ ๒๕ เมตร การเก็บกระเป๋าไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกว่าในกระเป๋าใส่เงินไว้ และนำกระเป๋าใส่เงินเก็บไว้ในรถและถือกระเป๋าถูกรถไว้ รถยนต์ถูกจอดและกระเป๋าที่ใส่เงินหายไป พฤติการณ์แม้ว่าจะจะเป็นความประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ใช่เป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ การกระทำที่จะถือเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ต้องเป็นการกระทำโดยมิได้เจตนา แต่เป็นการกระทำซึ่งบุคคลพึงคาดหมายได้ว่า อาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น และหากได้ใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกันมิให้เกิดความเสียหายได้ แต่กลับมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นเลย แม้กฎหมายหรือระเบียบของทางราชการจะไม่ได้ กำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินไว้เป็นการเฉพาะ การปฏิบัติหน้าที่ก็จำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก เพื่อมิให้เกิดความเสียหายกับทางราชการ แม้พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้รับเงินรวมถึงดูแลรักษาเงินจะไม่ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่ก็ทำให้ราชการ ได้รับความเสียหาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๙๒๑/๒๕๕๘)

ตัวอย่าง ๗ เจ้าหน้าที่การเงินของหน่วยงานของรัฐเขียนเช็คสั่งจ่ายเงินค่าซื้อสินค้าให้กับ เจ้าหน้าที่จำนวน ๒๓ ฉบับ แต่ไม่ได้ขีดคร่อมและไม่ได้ขีดฆ่าคำว่า หรือ “ผู้ถือ” ออก และมอบเช็คให้ผู้แทนของเจ้าหน้าที่ ทำให้มีผู้นำไปขึ้นเงินสดจากธนาคารเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับเงิน ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรง จากการที่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เป็นการกระทำ ละเมิดต่อเจ้าหน้าที่ ไม่เป็นการกระทำโดยประสงค์ต่อผลหรือกระทำด้วยความจงใจ แต่เป็นการกระทำซึ่งบุคคล พึงคาดหมายได้ว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ซึ่งหากใช้ความระมัดระวังแม้เพียงเล็กน้อยก็อาจป้องกัน มิให้เกิดความเสียหายขึ้นได้แต่กลับมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้น พฤติการณ์ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติ หน้าที่เกี่ยวกับการสั่งจ่ายเงินของแผ่นดินว่าจะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง ของส่วนราชการหรือแม้กระทั่งกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติอื่น ๆ อย่างเคร่งครัดเพราะกฎหมายหรือระเบียบ ปฏิบัติต่าง ๆ ที่ฝ่ายปกครองเป็นผู้กำหนดขึ้นล้วนมีผลผูกพันฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลต่อ ความคาดหวังของประชาชนที่จะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายหรือระเบียบที่ฝ่ายปกครองกำหนดขึ้น สำหรับใช้ในการปฏิบัติราชการและมีผลต่อความเชื่อโดยสุจริตของประชาชนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๗๔๙/๒๕๕๕)

ตัวอย่าง ๘ คณะกรรมการตรวจสอบการรับ - จ่ายเงินประจำวันไม่ใส่ใจปฏิบัติหน้าที่ และไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีมีหน้าที่เบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล ของข้าราชการ อาศัยโอกาสที่คณะกรรมการตรวจสอบการรับ - จ่ายเงินประจำวันไม่ตรวจสอบหลักฐาน การจ่ายเงินในแต่ละวัน และไม่ตรวจสอบหลักฐานการจ่ายเงินให้มีการประทับตราจ่ายเงินนำใบเสร็จรับเงิน ค่ารักษาพยาบาลที่มีผู้ใช้สิทธิเบิกแล้วกลับไปใช้เบิกเงินซ้ำอีกแล้วโอนเงินเข้าบัญชีของตนและพวก นำเหตุว่า

หลักฐานการจ่ายเงินแต่ละวันมีเป็นจำนวนมากมาเป็นข้ออ้างที่จะไม่ตรวจสอบไม่ได้ พฤติการณ์ ประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรง หรือได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินของหน่วยงานของรัฐจะต้องใช้ความรอบคอบ ระมัดระวัง และหมั่นตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน โดยยึดถือและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของ กฎหมายหรือระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด หากมีเหตุอันควรสงสัยหรือส่อว่าจะมีการทุจริต เกิดขึ้น ก็จะต้องนำหลักฐานเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบโดยไม่ชักช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรรมการตรวจสอบการรับ – จ่ายเงินประจำวันต้องไม่ละเลยที่จะตรวจสอบหลักฐานการรับ – จ่ายเงินทุกสิ้นวันทำการอย่างละเอียด แม้หลักฐานดังกล่าวจะมีจำนวนมาน้อยเพียงใดก็ตาม เพื่อมิให้เป็น ช่องทางให้เกิดการทุจริตในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๘๒/๒๕๖๐)

ตัวอย่าง ๙ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่เขียนเช็ค แต่เขียนเช็คที่กรอกข้อความไม่ครบถ้วน ไม่ได้ส่งจ่ายเช็คในนามของเจ้าหน้าที่ ไม่ชี้แจงคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” ออก และไม่มีการขีดคร่อมเช็ค ผู้บังคับบัญชาเป็นหัวหน้างานการเงิน มีหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายเงินและเป็นหนึ่งในสามของผู้มีอำนาจ ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเงินตามเช็ค ลงนามในเช็คเพื่อส่งจ่ายเงิน โดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของเช็ค หน่วยงานของรัฐในช่วงการตรวจสอบนานเกินสมควร ไม่ได้จัดให้มีการตรวจสอบภายในถือเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ เกิดการทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สินของทางราชการได้ง่ายขึ้น พฤติการณ์ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ การกระทำที่ถือว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง อันจะมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มิได้สัมพันธ์กับระดับการลงโทษทางวินัยแต่อย่างใด และการพิจารณา ความรับผิดของเจ้าหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาเฉพาะแต่เพียงความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นไม่ได้ แต่จะต้องคำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม และหากการกระทำละเมิดนั้นมีสาเหตุ ส่วนหนึ่งมาจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐด้วยแล้ว หน่วยงานของรัฐจะต้องนำเหตุ ดังกล่าวมาหักส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ออกด้วย

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและในฐานะผู้บังคับบัญชานอกจากจะต้องยึดหลักเกณฑ์ ตามระเบียบของทางราชการเป็นสำคัญ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังมากกว่า ปกติธรรมดาแล้ว ยังต้องควบคุมดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกัน มิให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่คนอื่นได้อาศัยโอกาสในหน้าที่หรือความบกพร่องของหน่วยงานแสวงหา ประโยชน์ส่วนตนจากการปฏิบัติหน้าที่ได้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๓๓/๒๕๕๕)

ตัวอย่าง ๑๐ ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินค่าธรรมเนียม มีหน้าที่ เป็นนายทะเบียนและคณะกรรมการตรวจสอบเงินรายวันปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ตามระเบียบ กรมทะเบียนการค้าว่าด้วยการเก็บเงินค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๒๖ ลงชื่อในใบเสร็จรับเงินไว้ล่วงหน้า ไม่ได้ทำ การตรวจสอบการรับเงินค่าธรรมเนียมประจำวันจากใบเสร็จรับเงินฉบับต้นขั้ว เงินสดหรือเช็ค สมุดเงินสด มิได้ตรวจสอบย้อนอดีตกับหลักฐานใบส่งชำระเงินที่แนบกับคำขอและสำเนาคำขอ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ รับชำระเงินค่าธรรมเนียม ร่วมกันทุจริต พฤติการณ์ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

หลักกฎหมาย/บรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ การปฏิบัติหน้าที่ราชการมีความสำคัญ ต่อประสิทธิภาพของการบริหารราชการแผ่นดิน การบัญญัติกฎหมายหรือการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ

ราชการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้ก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง รวมทั้งเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่อื่นอาศัยโอกาสในหน้าที่ทุจริตหรือกระทำการใด ๆ ในทางที่จะทำให้ราชการได้รับความเสียหาย เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและแนวทางปฏิบัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องไม่เตรียมการใด ๆ ไว้ล่วงหน้าที่สุดเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐๕๕/๒๕๖๐)

บทที่ ๓
สาเหตุและสภาพปัญหาการกระทำผิดวินัย

จากสถิติการกระทำผิดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญและแนวทางการลงโทษของ ก.ร. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๒ พบว่าสาเหตุและสภาพปัญหาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญ ที่เกี่ยวกับการเงินการคลัง คือ ความผิดเกี่ยวกับการยืมเงินตราของราชการไปใช้ไม่ถูกต้อง หรือไม่ส่งคืนเงินตราของราชการ ซึ่งสาเหตุของการกระทำผิดเกิดจากข้าราชการที่ทำสัญญายืมเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการไม่ดำเนินการส่งหลักฐานการจ่ายเงินและเงินเหลือจ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ มีลักษณะเป็นการเพิกเฉยไม่ใส่ใจที่จะดำเนินการใด ๆ อีกทั้งมีกรณีที่ข้าราชการไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบนั้น ปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปเนิ่นนาน ทำให้เกิดความเสียหายแก่การตรวจสอบระบบการเงินการคลัง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ และแบบธรรมเนียมของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงตามข้อ ๒ (๓) และ (๕) และข้อ ๖ (๗) ของกฎ ก.ร. ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงโทษไล่ออกหรือปลดออก อีกทั้ง ก.ร. ได้มีข้อสั่งเกตให้ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาฯ ร่วมกันกำหนดแนวทางกรณีการทำสัญญายืมเงินตราของราชการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการของคณะกรรมการซึ่งมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก เพื่อให้มีระบบการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินการคืนเงินเหลือจ่ายตามสัญญายืมเงินราชการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ และให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยเคร่งครัด

นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเงินไม่ปฏิบัติตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ ในการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต เนื่องจากผู้บังคับบัญชาไม่มีความเข้มงวดเพียงพอในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาในการวางฎีกา การทำสัญญายืมเงิน และการรับคืนเงิน และไม่มีระบบการตรวจสอบเกี่ยวกับการวางฎีกา การทำสัญญายืมเงิน การเบิกจ่ายเงินและการรับเงินคืน

บทที่ ๔
แนวทางการป้องกันและข้อเสนอแนะ

วินัยถือเป็นข้อกำหนดพฤติกรรมความประพฤติของข้าราชการรัฐสภาสามัญ การป้องกันมิให้ข้าราชการกระทำผิดวินัยจึงเป็นการกำกับพฤติกรรมของข้าราชการรัฐสภาสามัญในส่วนราชการสังกัดรัฐสภาให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องและเป็นที่ต้องการของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา

๑. แนวทางป้องกันการกระทำผิดวินัย

แนวทางป้องกันมิให้ข้าราชการรัฐสภาสามัญกระทำผิดวินัย จำแนกออกได้เป็น ๔ มาตรการ ดังนี้

๑) ปลูกจิตสำนึกการต่อต้านการกระทำผิดวินัย ปรับเปลี่ยนฐานความคิดของทุกคนในทุกภาคส่วนในการรักษาประโยชน์สาธารณะ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

- รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดวินัย โดยให้ข้อมูลทั้งในส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษ

การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ถือเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่จะปลูกจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในองค์กร โดยการรณรงค์อาจจัดทำเอกสารแผ่นพับ จัดบอร์ดนิทรรศการ จัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น E-mail, Line, Facebook เป็นต้น หรือการเผยแพร่ทาง Intranet

- จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ และกำหนดให้เป็นวิชาหลักในการฝึกอบรมทุกโครงการ

การกำหนดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการรักษาวินัยเป็นวิชาหลักในการฝึกอบรมเป็นการปลูกฝังค่านิยมและกระตุ้นความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีให้แก่ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างและบุคคลในวงงานรัฐสภาตระหนัก โดยถือว่าอย่างน้อยการที่ได้รับการฝึกอบรมบ่อยครั้งก็จะทำให้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมมีค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ

- ยกย่องข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และบุคคลในวงงานรัฐสภาที่ประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดี

- เผยแพร่พฤติกรรมที่เป็นการกระทำความผิดวินัยเพื่อให้ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และบุคคลในวงงานรัฐสภา พึงระวังในการปฏิบัติราชการ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินการคลังตามระเบียบของทางราชการ โดยรวบรวมพฤติกรรมของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐต่าง ๆ ที่น่าสนใจมาเผยแพร่ให้แก่ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างและบุคคลในวงงานรัฐสภาเพื่อให้ตระหนักถึงผลของการกระทำผิดวินัย และเป็นการป้องปรามให้ผู้ที่กระทำความผิดมีความเกรงกลัวและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอาจรวบรวมเป็นกรณีตัวอย่างแล้วเผยแพร่เป็นเอกสารข่าวหรือเอกสารแทรกตามเอกสารฝึกอบรมหรือเอกสารการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น

- ผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

๒) ขจัดเงื่อนไขที่สุ่มเสี่ยงให้เกิดการกระทำผิดวินัย มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

- ศึกษาทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดวินัย และดำเนินการแก้ไขปรับปรุง เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การงบประมาณ การกำหนดกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ของฝ่ายรัฐสภาโดยอิสระ ทำให้ข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติบางประการแตกต่างจากฝ่ายบริหารหรือข้าราชการประเภทอื่น ซึ่งเป็นมาตรฐานกลางในการดำเนินการ จึงควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบว่า

ควรกำหนดข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติให้แตกต่างหรือไม่ และมีความเป็นอิสระจริงหรือไม่ โดยเฉพาะในกรณีที่กำหนดให้เป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจนั้น อาจเป็นช่องว่างที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยได้ จึงสมควรมีการพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

- เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการเงินการคลังให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกระทำผิดโดยไม่ตั้งใจ กระทำไปโดยผิดพลาดในกฎหมาย กฎ ระเบียบ

๓) การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

- กำหนดคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเรื่องการเงินการคลังโดยละเอียด เนื่องด้วยการปฏิบัติหน้าที่ราชการนอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ก็มีกระบวนการทำงานแตกต่างกันตามแต่เรื่องที่ปฏิบัติ ในบางกรณีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อาจกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบนั้นมีดุลพินิจในการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง การกำหนดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานโดยละเอียดเพื่อกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ นั้น จะเป็นการจำกัดการใช้ดุลพินิจได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการป้องกันความผิดพลาดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้วยอีกทางหนึ่ง

- กำชับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด โดยปกติแล้วกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มักกำหนดหลักการและวิธีปฏิบัติไว้แล้ว หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวก็จะไม่เกิดการกระทำผิดวินัย กรณีการกระทำผิดวินัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการกระทำที่ละเมิดกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่วางไว้ การกำชับให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดจึงเป็นปัจจัยที่จะทำให้การกระทำผิดวินัยลดน้อยลงได้

- เมื่อพบเห็นการกระทำผิดวินัยให้แจ้งผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนและลงโทษต่อไป

๔) บทบาทของผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัย ตามมาตรา ๖๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ร. ซึ่ง ก.ร. กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ตามหนังสือ ก.ร. ที่ ๘๔/๒๕๕๖ (ว ๒๘) ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) ให้หัวหน้าส่วนราชการดำเนินการ ดังนี้

(๑.๑) กำหนดเรื่องการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยไว้ในยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาข้าราชการรัฐสภาสามัญของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา โดยกำหนดให้มีแผนการสร้างผู้นำทุกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างผู้นำที่เป็นต้นแบบที่ดีในหน่วยงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ จัดทำระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในองค์กร รวมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

(๑.๒) ให้มีการกำหนดเป้าหมาย กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินการ เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในเชิงบูรณาการ

(๑.๓) จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้แทนข้าราชการในสังกัดในการกำหนดองค์ความรู้และแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๑.๔) กำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาให้มีพฤติกรรมในการบริหารและการเป็นผู้นำที่เป็นต้นแบบที่ดี การกำกับดูแลผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย โดยการสอดแทรกหัวข้อวิชาที่เกี่ยวข้องไว้ในการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภากำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตาม ๑.๑ และการฝึกอบรมข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้อยู่ระหว่างการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหลักสูตรที่ส่วนราชการสังกัดรัฐสภากำหนดตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ รวมทั้งการฝึกอบรมข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ปฏิบัติภารกิจหรือผู้มีประสบการณ์ตลอดจนผู้ทำหน้าที่บริหารด้วย

(๒) ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยด้วยวิธีการที่เหมาะสมนับตั้งแต่การสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เปิดโอกาสให้มีการนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นข้าราชการที่ดีมีวินัย และการดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

(๓) ให้ส่วนราชการสังกัดรัฐสภาสรุปรายงานประจำปีในภาพรวมของส่วนราชการสังกัดรัฐสภาในการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยเสนอ ก.ร. เพื่อทราบ

๒. ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาจากสาเหตุและสภาพปัญหาการกระทำผิดวินัยของข้าราชการรัฐสภาสามัญเกี่ยวกับการเงินการคลังตามระเบียบของทางราชการแล้ว แนวทางการป้องกันการกระทำผิดวินัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว นอกจากจะต้องมีการรณรงค์เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญและพฤติกรรมที่เป็นกรณีการกระทำผิดวินัยที่เคยเกิดขึ้น การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเงินการคลังแก่ข้าราชการรัฐสภาสามัญผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงินการคลังของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการกระทำผิดของข้าราชการรัฐสภาสามัญ เพราะปฏิบัติงานผิดพลาดไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ของทางราชการ รวมทั้งการมอบหมายงานควรมอบหมายโดยพิจารณาถึงระดับตำแหน่ง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมกับงานด้วย

ในส่วนของการยืมเงินทรองราชการไปใช้ไม่ถูกต้อง หรือไม่ส่งคืนเงินทรองราชการภายในระยะเวลาที่กำหนด ควรมีการกำชับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด และผู้บังคับบัญชาควรที่จะต้องกำกับดูแลการใช้จ่ายเงินและการส่งคืนเงินทรองราชการให้เรียบร้อย หากพบว่าผู้บังคับบัญชาละเลยก็อาจถูกพิจารณาดำเนินการทางวินัยด้วย ในส่วนของสำนักการคลังและงบประมาณควรมีระบบการตรวจสอบอย่างเคร่งครัดเกี่ยวกับการปฏิบัติในการยืมเงินและคืนเงินให้ถูกต้องตามระเบียบ เพื่อเป็นการลดโอกาสที่จะเกิดการกระทำผิดวินัยเกี่ยวกับเรื่องการเงินการคลังได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ราชบัณฑิตยสถาน (พ.ศ. ๒๕๕๖). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔. กรุงเทพฯ:
- สำนักงาน ก.ค.ศ. (๒๕๖๐). คู่มือกรณีตัวอย่างความผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับแก้ไขปรับปรุง ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ.
- สำนักงาน ก.พ.. (๒๕๕๖). คำอธิบายกฎ ก.พ. และระเบียบ ก.พ. ที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ..
- _____ . (๒๕๔๙). คู่มือการดำเนินการทางวินัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ..
- _____ . (๒๕๕๒). แนวทางการลงโทษข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ..
- สำนักงานศาลปกครอง (๒๕๖๒). พฤติการณ์หรือการกระทำผิด “ละเมิด – วินัย” : เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน – บัญชีและการคลัง. กรุงเทพฯ

วิทยานิพนธ์

- พนิดา โรจนรัตน์ชัย. (๒๕๕๓). ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในหน่วยงานราชการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, คณะนิติศาสตร์.